

INDUSTRIALNI KONFLIKT je zavalovel po deželi skoro čim je bilo vojne z Japonsko konec. Gornje je slika iz stavke oljnih delavcev v East Chicagu. Mnogi teh sporov so že poravnani.

Razmere v Italiji vodijo bržkone v civilno vojno

KRAVAL V KONSULTI. — LJUDJE SKRILI OROŽJE. MONARHISTI SPET DOBRO ORGANIZIRANI. — "MIR IN RED" ODVIŠEN OD ZAVEZNIKOV. — ARISTOKRACIJA IN HIERARHIJA V ZVEZI

Leigh White poroča iz Rima, da je mnogo ljudi v Italiji prepričanih, da čim se umakne angleška in ameriška armada, je civilna vojna neizogibna.

Okupacija bo dolgotrajna
Posebno v strahu pred ljudstvom so industrialci, veliki zemljiški posestniki in drugi privilegirani sloji. Vsi ti žele, da zavezniška armada ostane v Italiji, ker le ona bo v stanju vzdržavati red in mir. Naobratno pa italijansko delavstvo smatra, da ni zavezniške armade v Italiji več treba in da je najboljša, da odide. Deželo bo potem laglje stabilizirali in jo spravili v normalne toke. Toda ako bodo zavezniški poslušali monarhiste, bogataše in hierarhijo, bodo armado v Italiji še dolgo držali.

Ti krogi trdijo, da čim bi zavezniška armada odšla, bi nastala s pomočjo Rusije komunistična revolucija. White piše, da so mnogi bogati Italijani tako prepričani, da se dogodi, da skušajo svojo imovino spreminiti v tuje valute in da jo prodajo najraje Američanom in Angležem. Namen je dvojen. Prvič, da dobe tujo valuto, in drugič, ker se nadejajo, da čim večje bodo ameriške in angleške vloge v Italiji, bolj bodo na straži proti komunistom.

Mnogo tajnih organizacij
Vsled negotovosti, ki vlada v Italiji, se razni interesi pripravljajo na možen spopad in tako je nastalo tajno oboroževanje, v katerem baje vsi tekmujejo. Zavezniški so takoj po umiku Nemcev iz severne Italije zahtevali od partizanov in drugih prebivalcev, da jim morajo izročiti vse orožje, toda so ga veliko skrili.

White poroča, da so za možen spopad monarhisti najboljše organizirani. Njihove oborožene celice tvorijo bivši častniki in sinovi plemenitašev. Na deželi se ustanavljajo oborožene celice med konservativnimi kmeti. Na čelu tega gibanja so vaški župniki.

Vloga socialistov
Mnenje je, da bodo s spopadom komunisti prvi pričeli. Kolikšna je njihova moč je sedaj težko ugotoviti, volitev pa še ni bilo. Socialistična stranka

MNOGI AMERIŠKI OKUPATORJI BOLJ ZA STARI RED KOT ZA DEMOKRACIJO

Iz Avstrije, Nemčije, Italije itd. prihajajo od začeta okupacije poročila, da se mnogi naši višji častniki in pa ameriški ter angleški člani zavezniške vojaške vlade družijo najraje z bivšimi fašisti in drugimi imovitimi reakcionarji. Ljudstvo tam se temu čudi, ker smo mu v vojni pravili, da se borimo za odpravo fašizma in za zgraditev demokracije.

Napredni ameriški žurnalisti so svarili proti tej čudni vlogi naših oblastnikov v okupiranih krajih, pa so naleteli večinoma na gluha ušesa. V kongresu se ni nihče kaj prida oglašal proti temu podpiranju starih privilegijev v okupiranih krajih in tudi javnost je ostala brezbržna. A končno se je le primerilo, da se je dregnilo v to stanje. In kriv tega je general Patton. Kritiki so ga prijemali, da protežira na Bavarskem notorične nacije in sploh da podpira v bavarski civilni upravi najreakcionarnejše kroge.

Odgovoril jim je, da on ne razume boja proti nacijem tako, da bi bilo treba vse iztrebiti iz odgovornih služb. Tako se je začela javnost le zanimati za početje ameriške okupacijske oblasti. Na Bavarskem je pod protežijo omejenega generala pomagala v sedlo najbolj zagnenim sovražnikom civilnih svobodščin in socialnih pravic. Nič boljše ni v tistem delu Avstrije, ki je pod ameriško okupacijsko oblastjo. Izjava, ki jo je podal v prid nacijev general Patton, je bila škandal in zavezniški vrhovni poveljnik v Evropi general Eisenhower ga je pozval na zagovor. Ampak situacije to ne bo dosti predučilo. Od angleških aristokratskih častnikov in konservativnih ameriških poveljnikov in uradnikov pač ne moremo pričakovati, da bi podpirali levičarske stranke v Evropi. Dogaja se baš obratno. To vidimo v Grčiji, v Italiji, in kot že rečeno na Bavarskem itd. A kjer pa so prevzele oblast levičarske stranke, pa naša in angleška vlada zahtevati, da se morajo "demokratizirati". In Američani nič ne skrivajo, da jim je razkosavanje veleposestev in delitev zemlje med kmete jako neljubo. Ako doma niso za socializem, je naravno, da tudi v svojih službah v Evropi in v Aziji ne bodo delovali zanj.

Indokitajska v naporih, da se bi osvobila tujega imperializma

Francija je Indokitajsko iz gubila čim je japonska armada navalila proti Burmi in na druge angleške posesti. Indokitajske ne bi mogla braniti, ker je bila poražena in tako so jo dobili v posest Japonci brez boja.

A sedaj, ko so morali Japonci zapustiti vse priropane kraje, so Indokitajci smatrali, da so dobili priložnost za osvoboditev tudi izpod Francije in si ustanovili provizorično vlado. Napadli so francoske posadke in francoske uradnike, toda vmes so posegli Angleži in udarili po upornikih. Med tem se žuri v Indokitajsko nova francoska armada.

Francija je vzela Indokitajsko za svoj protektorat v drugi polovici devetnajstega stoletja, ko je bila v vojni s Kitajsko. Indokitajska je zveza petih kraljevin, ki so prej plačevale davek Kitajski. Meri 286.000 kv. milj in ima štiriindvajset milijonov prebivalcev, med njimi 40 tisoč Francozov. In ta mala sku-

pina je s pomočjo orožja vlada- la 24 milijonov ljudi. Franciji je veliko na tem, da to veliko deželo dobi nazaj, toda vsled sedanje revolte proti nji ji morejo pomagati le Angleži, kar so storili.

V normalnih časih izvažajo Indokitajsko veliko riža, gumija, premog najboljše kakovosti, koster in razne druge rude.

Izgleda, da za kolonialna ljudstva ne bo še tako kmalu zasijala doba svobode.

Češka bo poddržavila filmsko industrijo

Čehi, ki so imeli izmed slovenskih narodov pred to vojno poleg Rusije najbolj razvito filmsko obrt so sedaj sklenili, da v bodoče ne bo več privatna posest, ampak bo poddržavljena in spadala v delokrog naučnega ministrstva.

Prav tako bo v področju države, prejemanje ameriških in drugih filmov za predvajanja v čehoslovaških kinoteatrih.

Cene življenskih potrebščin se "znižale" 0.4%!

Ena izmed "veselih" novic v minulem tednu je bilo poročilo delavskega departmanta o znižanju cen življenskih potrebščin od julija do sedaj za štiri stotine enega centa. Ker je to znižanje tako malenkostno, je naravno da gospodinjje o tem nič ne vedo.

Isto poročilo pravi, da so se cene življenskih potrebščin dvignile v zadnjih štirih letih, do letošnjega julija, 31 odstotkov. Cene živlom so se dvignile od avgusta 1939 pa do letošnjega avgusta 50 odstotkov, obleka se je podražila 46 odstotkov, hišna oprema 45%, kurjava in elektrika 14%, in razne druge potrebščine 24 odstotkov.

Zelo stabilna pa je ostala v splošnem stanarina, ki se je dvignila povprečno le 3.8%.

Tu niso vštete razne druge podražitve, ki so se dvignile nad 50 odstotkov. N. pr. vstopnice v gledališča, na veselice, alkoholne pijače itd., ker delavski depa- rament teh stvari ne smatra za življenske potrebščine temveč za luksus.

Filmska predstava v dvorani SNPJ

V soboto 6. oktobra bo v dvorani SNPJ v Chicagu predvajan film o nacijskih grozodejstvih in film "Vaše delo v Nemčiji". Predstava se prične ob 8. zvečer. Vstop prost.

Francija potrebna kreditov in posojil

Na svojem nedavnem posetu v Washingtonu je predsednik provizorične francoske vlade general Charles de Gaulle povedal predsedniku Trumanu, da gre Franciji silno slabo in rešiti jo je mogoče v normalnih (buržvaznih tokih) le s pomočjo velikega ameriškega posojila. Vprašal je za nad milijardo kredita, a dobil ga je le v vsoti 650 milijonov dolarjev. Niti to ni malo, ako se Francije ne bo s tem preveč obremenilo, namreč, da bi se vsled teh obligacij morala zavzeti igrati protiljudsko politiko bodisi na gospodarskem ali na političnem polju.

Tudi Jugoslavija se pripravlja na volitve

Vlada v Beogradu zelo deluje, da se volitve v ustavodajno skupščino v Jugoslaviji čimprej izvrše. Določila jih je na 11. novembra. Poleg domovinske fronte je bilo dovoljeno postaviti listo kandidatov tudi štirim "opozicijskim" strankam a mnogi vnanji reporterji menijo, da volitve v Jugoslaviji ne bodo demokratične, kot namreč volilne boje razumemo v Zed. država. Je pa možno da bodo jugoslovenske volitve vzile temu svobodno izvršene in da bo ljudstvo izreklo svojo voljo brez strahu pred policijsko oblastjo.

Proletarec služi edino delavcem in njihovim bojem za pravice. V zamenjo ne pričakuje drugega kot da

Sovjetska vnanja politika stremi po razumevanju

GLAVNA OVIRA SPOROM V VELIKI TROJICI JE, KER NE PVEDO TOČNO SVOJIH NAMENOV. MOLOTOV DOBRO BARANTA. — DARDANELE ŠE PRIDEJO NA DNEVNI RED, ENAKO TRST

"Pravda" v Moskvi je ostro zavrnila vse one, ki trdijo, da je sovjetska vlada največ kriva, da ne pride v veliki trojici do boljše zastopnosti. Sovjetska vlada vse take očitke odločno zavrača, pravi "Pravda" in poudarja, da je Rusija iskreno pokazala, da želi mir in sodelovanje v Evropi in povsod po svetu.

Pomanjkanje zaupanja
Kolonec Walter Lippmann, ki velja za dobrega poznavalca vnvanje politike posameznih dežel, pravi, da so bile nesoglasji na konferenci vnanjih ministrov velike petorice v Londonu vse vlade krive, ker druga drugo sumijo tajnih namenov.

Rusijo namreč se ni še prepričalo, da zapadne sile ne mislijo več ustanoviti protisovjetskega bloka. In zapadne sile niso prepričane, da se Moskva s svojo kominternom v notranje zadeve drugih dežel ne bo več umešavala.

Dokler te tri vodilne zavezniške sile ne bodo druga drugo prepričale, da so iskreno za slogo in sodelovanje, bodo vsako konferenco med njimi spremljala nezaupanja in sumničenja in s tem slabo voljo ter intrige.

Križajoči se interesi

Le največji optimist bi mogel pričakovati, da bo šlo med Molotovom, Bevinom in Byrnesom vse gladko. Današnji svet je pač še vedno imperialističen in kapitalističen in vsled tega se interesi med posameznimi deželami križajo kakor so se.

Na konferenci v San Franciscu je Molotov govoril med drugim o kolonijah in izrazil nado, da pride čimprej čas, ko bodo kolonialna ljudstva postala

svobodna in enakopravna v družbi združenih narodov. Toda postalo je očitno, da nameravajo vse tiste vlade, ki imajo kolonije, nadaljevati v njih po starih načinih. Zato se ljudstvo Indokitajske brani, da bi prišlo zopet pod francosko peto. In upirajo se ljudstva drugih kolonij.

Ko je prišlo na konferenci vnanjih ministrov na dnevni red vprašanje miru z Italijo in njenih kolonij, so Angleži rekli, da Italija kolonij ne bo dobila nazaj, ampak da naj pridejo v varstvo ene izmed zavezniških dežel, v tem slučaju pod Anglijo, ker je v njih in v Afriki sploh najbolj zainteresirana. Francozi so izrekli željo, da bi tudi oni radi besedo v vzetih italijanskih kolonijah, cesar Haile Selassie je dejal, da bi rada Etiopija dve, pa se je k temu oglašil v veliko presenečenje Bevin in Byrnesa še Molotov in dejal, da bi eno italijansko kolonijo in kakšno lukso v Rdečem morju Sovjetska unija rada v varstvo. Argument Angležev na to Molotovo željo je bil, da čemu Rusiji bo kolonija v Afriki, ker nima tam nikakršnih interesov? Toda ruski delegati so pojasnili, da jih zelo zanima kako se bo uredilo Sredozemlje in da želi tudi besedo v vseh zadevah, ki se tičejo Sredozemskega morja in dežel ob njemu. Nikjer ni zapisano, da je Sredozemsko morje monopol Angležev in da morajo le oni imeti v Sredozemlju vse strateške točke.

Odloženo vprašanje

Iz tega razloga hoče Rusija kontrolno nad Dardanelami, da kolonialna ljudstva postala

(Konec na 3. strani.)

ČEMU DOPUŠČATI NADALJEVANJE FAŠIZMA V ŠPANIJ?

Predsednik angleške delavske stranke Harold J. Laski je v svojem govoru dne 24. sept. dejal, da je že skrajni čas, da angleška in ameriška vlada umakneti priznanje fašističnemu režimu v Španiji in pomagata španskim republikancem, da popravimo krivico, ki jim je bila storjena vsled zavezniške "nevtalnosti" v civilni vojni.

Ob enem je Angleže in Američane svaril, da bi ne bila nadomestitev diktatorja Franka z donom Juanom, ki bi rad prišel v Madrid za kralja, nobena rešitev za Španijo. Kritiziral je Vatikan, ker si prizadeva uriniti Juana nazaj na španski prestol in lahko bi bil dodal, da tudi veliko "odličnih" Angležev in Američanov deluje za obnovitev monarhije. Špansko republiko so gledali zelo nesimpatično, ker so se bali, da se pomika v socializem, klerikalizem po svetu pa jo je napadal in pomagal v civilni vojni fašistom kolikor je največ mogel.

Ameriška vlada je v minulih tednih sicer parkrat povedala, da ji Franko ni ljub in slično pravi sedaj v Londonu. Režim falange je torej obsojen a išče si naslednika, ki bi obdržal fašizem v Španiji pod kako drugo znamko. Klerikalizma v Španiji je republike strah, pa si prizadeva rešiti svojo kožo s propagiranjem povratka v "ustavno monarhijo." Don Juan jim pomaga z izjavami, da ako se vrne na prestol, stori to le pod pogojem, da se Frankov režim nadomesti z "demokratsko" vlado. Govori celo o "štirih svobodščinah", a kaj pomenijo, o tem nima niti pojma.

Ako bi Amerika in Anglija hotela na fašizem v Španiji pritisniti politično in gospodarsko, bi bil že padel takrat kot se je sesul v Nemčiji in v Italiji. Vzrok, da se tak pritisk ni izvršil, je, ker se kapitalizem boji, da ako dobe vlado republikanci, bodo Španijo spremenili v socialistično republiko.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Obračunavanje z reakcijo v vseh evropskih deželah

Partizanska gibanja v balkanskih deželah že v času vojne, podtalna borba v Franciji proti nacističnim okupatorjem in Vichyju, zmaga delavske stranke v Angliji, val levičarskega gibanja v Italiji, delitev zemlje veleposestnikov med kmete na Madžarskem, Poljskem in v Nemčiji v ruski okupacijski zoni, volitve v okrajne odobore v Franciji, ki so se vršile 23. septembra, napredovanje levičarskih skupin v Belgiji, vztrajnost Rennerjeve vlade v Avstriji, pospravljanje z reakcijo v Jugoslaviji in drugje je dokaz, da se Evropa otresa starega reda in si išče pot v boljše življenje.

Težka ji bo. Kajti kot je dejal neki madžarski socialist ameriškega časnikarja Fodorja — nesreča je, da so ljudstva za socializacijo le takrat, ko so v največji bedi, in ko nimajo socializirati ničesar drugega kot bankrotirane države, ničreden denar (inflacijo) in splošno revščino.

Ko se taka ljudstva v svoji obupni uri pomaknejo v levičarstvo in dobe nove vlade, pričakujejo od njih hipoma čudežev. Ker jih ni, pa začno tarnati, da je bilo pod Mussolinijem boljše, pod Hitlerjem se je dobro živelo, in ako hočemo poseči še dalj nazaj, so se mnogi v Avstriji pritoževali, da je škoda, ker je propadla. Kajti pod Franc-Jozefom ni bilo slabo, kakor je bilo potem pod Petrom, nato pod Aleksandrom in še hujše pozneje.

A vendar — za reakcionarje pa tudi taki ljudje vseeno več ne volijo. Vselej svoji plidki izobrazbi podzavestno čutijo, da so le stari režimi krivi njihove nesreče in da je treba poskusiti s čem drugim, v tem slučaju s takim gibanjem, ki deluje v dobrobit vseh ljudi. Plemstvo se ni obneslo. Kapitalizem je še močno na površju samo v Zed. državah, drugod pa ga le še umetno vzdržujejo. In s silo.

Evropa se je torej odločila za socializem. Toda imela bo še silnih naporov, predno se bo v stanju otresti utež starega reda. Zmaga delavstva v Angliji še ne pomeni, da je s tem kapitalizem v nji izginil, ker je tudi pod delavsko vlado še prav tako prevladajoč faktor nad vsem sistemom Velike Britanije, kakor je bil pod Churchillom. In tudi v Franciji ni drugače.

Bolj drastično so se lotile dela za socialni preobrat takozvane zaostale dežele, n. pr. Jugoslavija, Madžarska, Rumunija, Bolgarija in Poljska. In pa kot že omenjeno, stranke v tistem delu Nemčije, ki je pod okupacijo sovjetske armade.

Ameriški vladni krogi pravijo, da se vrši ta proces v njih vse preveč nedemokratično. Niti ne odobravajo, da se veleposestnikom v Nemčiji zemljo siloma jemlje ter se jo razdeljuje kmetom.

Tudi nad podržavljenjem industrije in rudnikov na Balkanu in na Poljskem se hujujejo. A hočeš nočeš, primitivne deželo kot so, ako bodo vedno tlačile le veleposestnikom, pa kapitalu v Londonu, New Yorku, v Parizu, v Švici — in prej so mu tudi v Berlinu in v Rimu — bodo zmerom v revščini. Ljudstva teh dežel so se odločila za odpravo starega reda, čeprav morda niti zdaleč ne razumejo, kaj je socializem. Ampak večnega tlačanstva so se toliko naveličala, da hočejo pretežni del tega, kar pridelajo in zaslužijo, zase. Tako se Evropa pomika v socializem, in ni je sile, ki bi ji mogla ustaviti ta proces. Lahko pa ji nagaja. Reakcija je še možno povzročiti civilne vojne. Tudi okupacijska armada, n. pr. v Nemčiji, lahko dela naravnemu razvoju velike težave.

Ampak socialni preobrat je v teku in ničesar ga ne bo moglo zaježiti.

Čemu napačni vtisi naših vojakov, ki so nastanjeni v Nemčiji?

Ameriški vojaki se baje med Nemci počutijo veliko boljše kot pa celo med Angleži. Saj tako dokazujejo njihna priobčena pisma. In je tudi prav verjetno, da so v svojih izvajanjih povsem iskreni.

"Nemci so nam po olik, v vedenju, v manirah in v delu, pa v hrani, snagi in v občevarju bolj sorodni kot katerikoli drugi ljudje v Evropi," pripovedujejo pisma.

Zelo zredčeni stavki v istih pismih (namreč zredčeni v uredništvih) pa vendar ohranijo bistvo v njih, ki poudarja, da je v Angliji manj snage in lepih manir kakor v Nemčiji, da so Francozi neprijazni, in da čistoča med njimi ni to kar je v Nemčiji, da je v Italiji snaga znana samo v imovitih družinah, da so ljudje v jugovzhodni Evropi (na Madžarskem in na Balkanu) zelo primitivni in sploh, da so ti naši fantje izprevideli v skušnjah, da so Nemci res najbolj vzvišen narod.

To je razumljivo.

Nemci so v tej deželi bili važen faktor in upoštevani. Sploh so oni v zgodovini Zed. držav za Angleži najvažnejša narodnostna skupina. Nemci so bili na polju industrializacije med prvimi, pa i v kulturnih panogah so se žurili in ob enem imeli v Evropi vsled teh naporov največ priložnosti, da so si dvignili življenjski standard ne samo s svojim delom, ampak posebno na stroške ljudstev, ki so jih primorali delati za njihov blagor.

To dejstvo je bilo še posebno očitno, od kar je Hitler zagospodoval nad Evropo. Vsa ljudstva, od Sredozemskega morja,

NA JAPONSKEM je ljudstvo živelo ne samo od svojega dela, ampak tudi na račun plenjenja v prodajalnicah. Tega je sedaj konec in tako so tudi v mikadovem cesarstvu nastale krušne procesije. Ljudje čakajo pred prodajalnami živeža in pred restavracijami, da si dobe hrane, ki jo morajo v sedanjih okoliščinah izredno drago plačati.

KATKA ZUPANČIČ:

IVERI

Pereča vprašanja

Pridejo dnevi, ko bi se človek najraje nekam zaprl, ali se kakor školjka trdno zaklopil, da ne bi čital, ne slišal in videl nič, dokler se razna, druga na drugo zvrhčena pereča vprašanja ne rešijo tako ali tako.

Iz perečih vprašanj se namreč prav rade razvijajo krize, ki pa niso vselej neizogibne. Narobe. Mnogokrat se nalašč ustvarjene, ali vsaj umetno podnetene iz edinega namena, da obrnejo pozornost ljudskih množic nase, medtem ko se za njimi razpieta nevarna, tajna igra. Saj ste že slišali o ciganih, ki so lovili po vrtu glasno kokodajskajočo kokoši ter tako zvalili za seboj vso kmetovno družino. Medtem pa je iz hleva izginil konj...

Na milijone in milijone delavcev se trese za svoj kruh — pa so politiki po vsej sili hoteli obesiti na veliki zvon afero Pearl Harborja, kakor da je ta za ta čas najpoglavitejša in najnujnejša zadeva. Preden bo mogoče tovarne in tovarniške delavnice preurediti, da bodo zopet mogle proizvajati potrebščine za civilno prebivalstvo, bo poteklo morda nekaj mesecev. To pomeni veliko luknjo za delavske družine, čijih obstanek zavisi od rednega tedenskega zaslužka. Tedenskih petindvajset dolarjev brezposelnosti ne odškodnino skozi pol leta bi to neprepredljivo luknjo vsaj za silo zamašilo. Toda, ali slišite protestni hrum in šum? Stediti je treba, stediti, stediti! Potuha bi bila to in razvada!

Delavci bi se pomehkužili in polenili! — Tako kriče tisti, ki jim je petindvajset dolarjev manj, kakor je tebi ali meni en kvoder. "Vesela novica za vas — dekleta in žene! Težko pričakovani "two-way stretch" stezniki bodo kmalu zopet na trgu! Yessereee! Takisto tudi nogavice iz nylona..."

Pa sem oni dan prebredla tri downtownske veletrgovine iščoč spodnje obleke za mojega dolgina Japeta. "Extra length? Maybe next year..." Nazadnje se mi je le posrečilo, da sem dobila neko preležano od pomikarja že povzljano in zaprašeno reč, vendar prave velikosti. Ali ko sem jo doma preprala, se je vskočila toliko, da bo i moj družec imel two-way steznik... Kako bo zlezal vanj, ne vem.

Izdelki iz elastike in nylona so namreč bili in bodo spet zla-

ta jama za dobičkarje, medtem ko so jim za vsakdanjo uporabo prepotrebne parafarnalije iz bombaževine veliko manj dobičkanosne.

Zato je tudi pričakovati, da bodo vključ razdrtim in raztrtim cestam imeli kaj kmalu na prodaj avtomobile najnovejšega modela, medtem ko bodo nove sirkovne metle še zmerom kopija slabih metel iz tesnih vojnihi dni.

Ti zadnji primeri so konec konca malenkostni. Vendar človeka dražijo tem bolj, ker so nekakšen kazalec tudi za ostali razvoj. Težko je poslušati na primer "vesele vesti" o steznikih, o maslu in sladki smetani, ko gre stotisočim bosim, golim in sestradanim balkanskim siromakom zima naproti. Težko je poslušati napovedi o "mirni in jasni" bodočnosti, ko postaja vsak dan jasnejše le dejstvo, da si mir ustvarjajoči državniki prav pridno mečejo polena pod noge in da so ta polena sleheri in dan večje grče.

Konture na steno namalane komunističnega hudica se iz minule predvojne dobe še poznajo. Treba jih je le po stari sledi nanovo začrtati ter nanovo pordečiti, zlasti je treba zdajšnji rogove in rep. Tik poleg tega strašila pa je treba naslikati z angelskim sijajem obkrožene podobe raznih "skoz in skoz z demokracijo prežetih" Jurjev, in Petrov, in Juanov, in Ottonov kakopak. Kaj bogata in edina možna izbira za balkanska ljudstva, ki za kakšno ljudovlado seveda niso zrela...

Zadnje čase je največ tarnanja o pomanjkanju v Italiji. O pomanjkanju v Jugoslaviji se sliši malo ali pa nič. Po mnenju nekaterih, posebno tistih modrihanov, je stradanje zdravo, kajti sestradanec postane voljan in mehak. Svetopisemski Ezav bi svojega prvenstva ne bil prodal za skledo leče, ako ne bi bil lačen...

Angleške neveste v skrbih

Ameriški vojaki imajo v Angliji veliko nevest, a naša oblast jim ne gre nič kaj na roko, da jih bi dobili v to deželo. Tiste, ki so se poročile z imovitimi fanti, si še nekako pomagajo sem, a jih vojnja stane od petsto dolarjev naprej. Mnoge plačajo okrog \$900.

Ako vam je naročnina potekla, prosimo, obnovite jo čimprej!

vsja ob Baltiku — pa i nevtralne dežele so morale delati za blagostanje nemškega življenjskega prostora, ki se je širil in dvigal kakor testo.

"Tisti, ki pripovedujejo, kako vse vzorno je na Nemškem, kako so ljudje tam zdravi in snažni, pozabljajo, da so za ta svoj življenjski nivo zlorabljali vso Evropo," je dejala v svojem predavanju dne 24. septembra v Chicagu kongresnica Emily Taft Douglas, ko se je vrnila s konferencie UNRRA v Londonu.

"Seveda so Nemci bolj rdečelični in rejeni," je rekla, "ampak saj so pobrali v svoje dobro vse kar je bilo užitnega v Evropi, in poleg tega rude, blago, in pa ljudi, da so sužnjili zanje."

Ze pred vojno so se naciji bahali, da bo njihov vzvišeni zarod postal tako plemenit fizično in duševno, da bodo vsi drugi narodi v Evropi v primeri z njim kakor senca. Dasi so Nemci v vojni propadli, to prerokovanje se jim je vendar prilično izpolnilo. Šele prihodnjo zimo bo tudi Nemčija stradala, ampak ne toliko kot stradajo že nad šest let Poljaki, Jugoslovani, Francozi, Grki in drugi narodi, ki so bili žrtve požrešnosti Hitlerjevega nacizma.

Nekaj drobiža

Chicago, Ill. — Statistično je dokazano, da je konjski zarod v minuli vojni nazadoval. Ali ste vsled tega v mesnicah opazili kaj razlike? N. pr. v goveji pečenki? Po vsem svetu manjka živeža. Ampak občani demokratičnih dežel imajo na razpolago duševne hrane kolikor jo hočejo. A mesnin pa še vedno ne.

Tu je dokaz, da gre na stotine milijonov dolarjev v propagandi v megljo.

Ali ne bi bilo za zvezno vlado čas, da s tako politiko hipoma pospravi?

Pravijo, da ima atom v sebi nad 90 različnih snovi. Ako jih uprežeh in razstreliš, ti dajo za hip ogromno silo. Veščaki pravijo, da se jim je dosedaj posrečilo razdvojiti samo eno snov.

Cestokrat sem razmišljal, kaj je glavni vzrok, da niti dva sodruga v socialističnem klubu ne mislita enako. Morda je tudi v tem kaj atomske bombe?

Ali ni Karl Marks bil med prvimi, ki si je okrog sebe zbral na tisoče strokovnjakov, da vržejo v svet atomsko bombo v obliki nauka socialne revolucije?

Marks kajpada ni imel na razpolago dve milijardi dolarjev, kakor jih je imel pokojni Roosevelt za svoje eksperimente, ampak je tudi brez njih pretresal svet in s tem še nadaljuje. V blagor človeštva je več storil, kot pa vsi veščaki, s svojimi milijardnimi izdatki vred.

Mogoče ste čitali o obravnavi v Urbani, kjer je glavni stan ililinoiske državne univerze, glede vprašanja prisilnega veronauka v državnih šolah. Mnogi so mnenja, da ta zločinski naval na mladino izvira predvsem iz klerikalno vzgojenih učiteljic, ki so si dobile službe v ljudskih šolah, pa v njih nadaljujejo nauke v podpiranje katekizma.

Ampak nekaj so klerikalci pri tem le pozabili. Z usiljevanjem verske vzgoje v državne šole so priznali, da so s svojimi privatnimi cerkvenimi zavodi zelo slabo uspeli.

Zaposlujejo tudi javno šolstvo sebi v korist, čeprav ustava pravi, da je tu cerkev ločena od države.

Priče so bile zasliševane tako, da se je zdelo, kot da je to obravnava le proti bogotajcem (ateistom), ne pa o vprašanju, ali kaj na ljudsko šolstvo, ki je po ustavi ločeno od cerkve, uposli v prid religij.

Ena izmed glavnih prič je rekla, da so svetopisemske zgodbe zgolj pravilice in da je škoda vsakega centa, ki se ga bi trošilo ubijati take legende na državne stroške otrokom v glavo.

Eden izmed teh, ki je pričal proti veronauku v državnih šolah, je dejal, da je vesoljni popot najbolj zlagana pravilica, in da je, v svetem pismu še vse polno drugih budalosti. Tako se je ta stvar nadaljevala ter menda skončala tako, da je ostala ovca cela in volk sit.

Zdi se mi primerno, da tudi še drugim verskim propagandistom darujem nekoliko kadila. Iz statistike katoliškega kaplana Rev. Kalnerja, iz državne

KOMENTARJI

Največji strah povprečnega Japonca je — "komunizem". Tako poroča iz Tokia v čikaški Tribuni Donald Starr. Ampak ker je Japonska sedaj pod našim pokroviteljstvom in ker naš vrhovni poveljnik na Japonskem MacArthur ne velja za "sopotnika", je strah Japoncev, če ga Donald Starr pravilno razlaga, neupravičen. Je pa možno, da se bodo "povprečni" Japonci premislili, ko bodo izprevideli, da je v njihnem narodnem gospodarstvu treba sprememb. Reči ji "socializem" ali "komunizem", potrebne bodo.

Hrvatski prvaki v Ameriki ne delajo prav, ker se ne morejo usoglasiti. Hrvatsko narodno vijeće je zašlo v razkol v času, ko bi moralo biti najbolj enotno. Kajti čemu igrati v roke Fotiču, Petru in njuni zlahti?

Gospod Gabrovšek in tovariši mešajo s svojimi članki v Ameriški domovini pamet le nekatere ljudem. Razgaljanja, da sta lahko dva človeka komunistična in fašistična agenta ob enem, ni nikakršna novica. Ali mislite, da se tudi "intelligence service" zvezne vlade ne poslužuje sličnih zvijač? To je starodavna igra. In bo taka ostala, dokler bodo vlade imele v službi več špijonov in agentov provokatorjev, kot pa poštenih državnikov.

Proletarec je od vsega začetka osiščnega napada na Jugoslavijo svaril pred propagando, ki ima svoj glavni stan v Rimu. Pil je v pravem posebnem taktu, ko je ljudi urgiral, da naj patru Ambrožiču in njegovi zvezi slovenskih župnij ne pošiljajo denarja za "takojšnjo pomoč".

Kajti tista takojšnja pomoč je bila podpora onim, ki so se udinjali osišču in se hodili klanjati sedaj Musoliniju in nato Hitlerju.

Denar pomeni denar le, kjer moreš kaj kupiti z njim. Neka naša znanaka iz Pariza piše svoji sorodnici v Chicagu, da ji ni njenih dvajset dolarjev, ki jih ji je poslala, nič zaleglo. "Pošljij nam rajše potrebnih, n. pr. usnje za podplate," je rekla, ker tu sem dala zanje vseh dvajset tvojih dolarjev. Dolarji tam se namreč spremenijo v nič, ker jih je treba najprej izmenjati za franke po uradnem kursu.

V Jugoslavijo se sedaj lahko pošilja pakete do 11 funtov teže. Te vrste pošiljke tam zaležejo. Denar ne bi, ker navaden človek ga ima premalo, da bi si mogel z njim kaj prida pomagati. Če je treba za funt tega ali onega plačati dvajset dolarjev, dočim v Zed. državah dobiš isto blago recimo za en dolar, potem si lahko predstavite, kakšno je pomanjkanje v Evropi, kaj je resničen "black market in kaj je inflacija.

Franciška Tič iz Rodice tik Domžal, ki je bila v koncentracijskem taboru na Bavarskem, piše, da se je s pomočjo ameriških osvoboditeljev srečno vrnila na svoj dom, in da je tudi njen sin Miha, ki je bil v prosluli nacistični morilni kempi Dachau, prišel nazaj. Njeno prvo pismo o svoboditvi iz jetniškega logarja je bilo priobčeno v Proletarcu. Poslal ga je zanjo ameriški vojak. Sedaj poroča, da je poslala o svojih skušnjah in pa kako so jo naciji izgnali z doma v logar, še par pismem, pa ni pisec te kolone nobenega prejel. So pač slabe poštno zveze, pa preveč cenzur in pa neuskušeni cenzorji, ki ne razumejo, kaj naj zavržejo in kaj ne.

Harold Laski je v nedavnem govoru po radiu, naslovljen iz Londona v Zed. države in v Kanado, v izvajanjih za strmo glavljenje fašizma v Španiji dejal, da ga hoče oteti Vatikan z obnovitvijo monarhije. Za kralja se sili pretendent, don Juan, in verjetno je, da ga bosta ameriška in angleška vlada odobrile, če ga že nista. Kajti intrige za restavriranje monarhije v Španiji so stara stvar. Mnogi trdijo, da Washington in London

jetnišnice v Jolietu je razvidno, da je v Zed. državah nad šest milijonov jetnikov, med katerimi je 2.560.000 vernih, a povzročili pa so skupno 75.13 odstotkov zločinov. Torej jih odpade na "brezversko" maso manj kot 25 odstotkov.

John Chamazar.

podpirata te napore, češ, da ne želita komunistične vlade v Španiji. Vatikanski državni oddelek je dne 27. septembra zanikal Laskijevo trditev. Češ, da se sveta stolica v notranje zadeve Španije ne umešava. Laski ve nasprotno. In ker ve, ni udaril samo po Vatikanu, ampak tudi po angleških in ameriških vladnih krogih, ki so največ krivi, da so s svojo "neutrality" pomagali mesarju generalu Francu v vlado in pa Mussoliniju in Hitlerju, da sta izvršila v španski civilni vojni svoje prve vaje z novimi letali ter drugimi bojnimi sredstvi.

"Domobranci" v Sloveniji so bili pravzaprav na zavezniški "strani", čeprav so se borili s Hitlerjem in Mussolinijem vred proti partizanom. Saj tako je razvidno iz člankov v Ameriški domovini. N. pr., uvodnik v izdaji z dne 25. sept. ugotavlja med drugim:

"... Osvobodilni fronti je šlo od vsega početka za oblast komunizma. Njen cilj ni bilo osvobodjenje od Italijanov ali Nemcev, ampak ustvaritev sovjetske Slovenije.

Ko slišmo o takih slučajih (partizanskih zločinih del), potem razumemo, da večina naroda, zlasti preprostega naroda, ni hotela s tako Osvobodilno fronto. Mi tu v Ameriki nismo videli te strasne zakulisne igre, dirigirane iz Moskve, narod tam... pa je čutil in videl. Zato se je organiziral v vsake straže in domobranci ter riskiral, da ga njegovi sovražniki komunisti razglase kot nasprotnika zaveznikov. Vidimo, da tudi zavezniški niso razumeli, kaj se dogaja za kulisami takimenovanega osvobodilnega gibanja ali pa niso hoteli videti, kaj dela komunizem. Danes so razočarani nad komunistično Jugoslavijo..."

Opozicija je v demokraciji svetilna točka, ampak v prej editiranih stavkih se ne gre radi opozicije, ampak le o tem, da je osvobodilna fronta komunistična ustanova, ki bi jo bilo treba zadušiti, in pa da je zaveznikom že žal, ker je niso zadavili ob pravem času. Dalje ves tisti članek v Ameriški domovini, kot vsi slični njeni uvodniki, nič ne razgraja proti fašizmu, in ga sploh ne omenja, kar je razumljivo. Kajti domobranci so bili oddelek fašistične oborožene sile. Sedaj skušajo to poglavje zakriti s trditvijo, da se jim je šlo proti komunizmu, a baš s tem so prišli v zadrego. Kajti čeprav lahko tu pa tam pritaknejo tudi komuniste v nečedne intrige, svojih pa se nikakor ne bodo mogli oprati. Zato je njihno edino upanje — tretja svetovna vojna, ki bi imela za cilj zrušenje sovjetske unije. In s tem seveda Titove Jugoslavije.

Razočaranja so slabost, izvirajoča največkrat iz nevednosti. Ako rečeš, "to boste razočarani, ko izveste vse grozote iz starega kraja," delaš namenoma vtis, kot da so grozote počenja li drugi, ne pa da sta povzročila kriminalca Mussolini in Hitler.

Diktator Franco — zadnji notoričen fašistični diktator v Evropi, že dolgo študira, kako bi se izmuznil, ne da bi zavrzel kaj svoje nezaluzene "slave". Ako se mu nakana posreči, se bo moral zahvaliti ne več Hitlerju in Mussoliniju, ampak po-

(Konec na 3. strani.)

Tole mi ne gre v glavo?

POVESTNI DEL

GABRIJELA PREISSOVA:

Gospod Jurij

Iz zbirke "Korotanske povesti"

Sentjakobski teden je bil na splošno žalost tak, kakor bi bil v aprilu, ne pa v juliju. Ze zvečer pred poglavitnim praznikom so postavili uneti vaščani svojemu najljubšemu patronu, svetemu apostolu Jakobu staremu, upodobljenemu v nadnaravni velikosti zunaj na zidu kapele, majhen oltar ter ga ovencali s smrečjem, divjimi vijolicami in rožami; okoli so obesili travnik in veržice iz trobojnega papirja, na vrhu podobne so pa plaval v zraku trije pozlačeni golobčki. Ko pa je bilo vse okrašeno in se je bliščalo v pisanih barvah, je prišla po noči nevihta, in veter je raztrgal in raznesel vse veličavstvo. Po toplem dnevu, ko so prešinjale vse prebivalstva najlepše nadeje, pa pride tak poguben večer! Kresov na vrhovih gora še zažgati niso mogli, le nekaj strelov je zadonelo od tam doli, "da se vsaj navade ne pozabi".

Kočar Tomaž Brlog, katerega je tedaj zadel služba cerkvenika, se je skoro zasolil, ko je zagledal jutraj zgodaj žalostne ostanke lepega oltarja; potolažila ga je šele hči, ki je ob jutranjem zvonenju prinesla nekaj barvanega papirja in naredila namesto golobčkov, katere je odnesel veter, novo olupšavo. Raztrgane in umazane papirnatke veržice in trakove je pobrala in zamašila vse špranje z novim smrečjem in s svežimi vrtnicami.

Zgodaj jutraj je posijalo solnce, ali tedaj, ko bi se moralo najboljšje bliščati, kakor si je mislil Brlog, je pa izginilo. Zaman se je Brlog oziral na oblakno nebo, in srce mu je bilo žalostno. Niti razumeti ni mogel, kako se more čisto jasno nebo naenkrat tako grdo pooblačiti. In polagoma je začel zopet rosiči dež... Vzlic temu pa so se nabirali ljudje celo iz daljnih krajev, da bi se udeležili vsaj procesije; kajti k maši v kapeli, ki je bila enajst korakov dolga in osem široka, so se združili jedva domači. Skoro vsi sentjakobski župljani so se zbrali. Izmed moških ni manjkalo nihče, izmed žensk pa le stara dninica Liza in njena pomagalka Tona, ki je imela pohabljeno telo. Obe sta varovali tam za plotom blizu Brlogove hiše vse sentjakobske otroke, stare jedva eno leto ali še ne. Starejše so matere vzele s seboj k procesiji. Izmed žensk ni bilo tudi Zefe, hčere župana Kabona, katere si je izpahnila nogo pred tednom ob semnju, ki je poskočila z voza, in še ni mogla nanjo stopiti. Pogrešali bi tudi v cerkvi in pri procesiji njenega lepega glasu, ko bi se ljudje že ne

bili tega navadili; saj že ni več pela celo leto.

Sel iz zadržljive faze je komaj ubranil pred dežjem cerkvena oblačila in kadilnico pod mokrim dežnikom. Povedal je onim Sentjakobčanom, ki so imeli nositi "nebo" in so že čakali z njim v županovi kolarnici, katera je bila trdo zraven cerkve, da je gospod Jurij takoj odšel za njim iz župnišča. Seveda, gospod Jurij ni mogel tako hiteti kakor ta mladi sel, dasi je bil še gibčen in postaven mož, — ali to bi zanj ne bilo dostojno in primerno. Zato je dospel sem za celo četrto ure pozneje z dežnikom, ki je bil nosil kmetje. Svojo črno haljo je z levega nekoliko privzdignil, da je ni oblatil, in njegovi bleščeči se čevlji so bili le malo obrobjeni od cestnega blata. Lahko bi se reklo, da častiti gospod je šel lahko kakor golobček po blatni cesti, pa se ni onesnažil; vsaj ženske so tako trdile.

In kako je bil gospod Jurij pri vseh župljanih priljubljen! Mnogo rajši so ga imeli nego njegovega župnika, zaslužnega in učenega moža, kateri je propovedoval globoko premišljeno in filozofsko. Ker je imel župnik jako fin okus za lepoto, je dal vse pisano naslikane podobne odnesti iz cerkve v zakristijo, kjer jih je spravil cerkvenik v omaro in zaklenil. Tudi tega ni dopustil, da bi verniki prinašali darove, kateri bi ne povzdigovali lepote hiše Gospodove; naj so bile slike svetnikov, travniki iz papirja, naj je bila svilena obleka po najnovejši modi ukrojena — za mali kip Marije: vse jim je dal nazaj in jih poučeval, da se ne spodobijo take čudne za posvečeno soho ali podobno. Sploh je vzbujala njegova oseba pri ljudeh spoštovanje in — boječnost, nikakor pa ne ljubezni in zaupanja.

Zadržljivi gospod župnik je dal ves svoj denar, da bi svojo cerkev umetniško okrasil; kadar je imel še kaj odveč, se je odpeljal v Istro, kjer je bil doma. Tja ga je vedno nekaj gnalo; kadar pa se je vrnil na Koroško, je govoril, ko se je sešel s kakim znancem, vedno o veličastni morski gladini, ki nima konca in ki je krasne višnjeve barve; oduševljeno je pripovedoval o svojem rojstnem kraju, kjer je bil sicer svet tako kamenit, da tam ni hotelo nič rasti, in kjer je bilo vendar tako krasno in blaženo pri srcu. Toda njegovi znanci ga niso razumeli; kajti niso si mogli misliti, da bi bilo kje krasno brez zelenjave, tudi jim ni bilo prav, če je kdo hvalil drug kraj in koprnol po tem, česar oni niso poznali.

"Tako tuj se nam zdi", so pravili Zadržljivi in Sentjakobčani o župniku, kadar so ga primerjali s kaplanom; čisto so na tihoma pristavili: "Gospoda Jurija imamo dokaj rajši; on je za nas."

(Dalje prihodnjič.)

KOMENTARJI

(Konec z 2. strani)

polnoma svojim vevplivnim prijateljem v Zed. državah in v Angliji.

"Stric Tomova koča" je znana povest. Prevedena je bila pred mnogimi leti tudi v slovenščino. Povest je bila potem prirejena pod istim imenom tudi v muzikalno igrano, opereto ali kakor že jo želite označiti. Nedavno, ko bi imela biti predvajana na odru mestnega avditorija v Bridgeportu, Conn., pa je bila prepovedana. Nekaj župnikov, lokalna komunistična stranka in odborniki CIO so izjavili, da ta igra ponižuje zamorce, torej naj se jo prepove. Socialistični župan Jasper McLevy se je pritisku udal in odpovedal dvorano in oder. Tako je ta čudna mešanica takozvanih "radikalcev" prišla v javnost in župan je preudaril, da se je podal bigotom, ki ne spada v radikalne vrste. Pod znakom radikalizma se lahko deluje za marsikaj zelo reakcionarnega, posebno proti svobodi tiska in govora in pa proti gledališčem. Župan McLevy je ob tej priliki spoznal, da se je dal takozvani komunistični skupini, katere kontrolira tudi unije CIO v ondotnem mestu, zelo smešno potegniti.

Earl Browder je bil pred kongresnim odborom za raziskovanje "protiameriških aktivnosti" zaslišavan minul teden več ur. Kongresniki v tem odseku, ki so nasledniki proslulega Diesovega odbora, so ga spraševali, zakaj mu je bila minula vojna "imperialistična" vojna toda le do dne, ko je bila sovjetska unijska napadena. Browder je zvit in sposoben v odgovorjanju, vrh tega je zvest svoji stranki tudi sedaj, ko ga je vrgla iz urada. Vendar pa se ni lahko zagovarjati, ako ti poslanec čita, kako si lopal po Rooseveltu, češ, da je "vojni hujšak", in kadar ti drug poslanec predoči geslo, da jenkijev ne bo več na evropski bojišča. "To je bilo za komunistično stranko v Ameriki tvoje navodilo," je rekel nek član komisije Browderju, in naravno, da je bilo možu neprijetno. Kajti svoja mnenja je menjal tako pogosto, da sploh več ne ve, katera bi zagovarjal, in katera bi branil. Glede pakta med Kremlinom in Hitlerjem je po dolgem križkrajuju v besedičenju semintja dejal, da ni bil napačen, ker si je v tistem času Rusija dobila časa za oborožitev in s tem rešila svet pred nacijsko zmago. A kongresnik Rankin iz Mississippija mu ni hotel verjeti. Pa so sipali drug v drugega očitke in Browder je pri tem potegnil daljšo bilko. Čudno pri vsem tem je, čemu ima v teh resnih časih sploh kak kongresni odsek toliko denarja in časa, da se ukvarja s tako neresnimi stvarmi in zapravlja denar popolnoma po nepotrebnem.

Cesar Haile Selassie je veliki petorici sporočil, da ga nič ne veseli, ker se Etiopijo toliko prezira. Posebno kar se italijanskih kolonij tiče. Smatra, da bi bilo treba pripisati saj Eritrejo in Somalijo nazaj k Etiopiji, sedaj, ko so ju Italijani izgubili. Druge kolonije tam okrog imajo Angličje in Francozi. Teh se cesar Selassie še ne upa zahtevati nazaj, ker menda ve, da mu tudi italijanskih ne bodo vrnil.

Anton Dolinar, Mt. Harris, Colo., je obnovil naročnino in poslal \$1 v tiskovni sklad. Omenja, da ga veseli, ker ima Proletarec toliko podpornikov. Le tako naprej, kdor more, naj da več, tako za list kot za reveže v starem kraju!

Herman Drobesh, New Waterford, Canada, je obnovil naročnino in poslal \$3 v tiskovni sklad, ki so jih prispevali on in še par drugih rojakov tam.

JETNIKE SO JAPONCI jako trpinčili. Torej so bili slični Nemcem. Gornje je ameriški vojak iz Wisconsin, ki so ga Japonci izstradali toliko, da je po osvoboditvi komaj okrevljal.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

Ko sem zadnjič pisal to kolono je bilo nekaj beležk precej pozno poslanih v tiskarno in niso več našle prostora v listu, med tem časom pa se jih je spet toliko nabralo, da jih bo dovolj za enkratno priobčitev. Torej, naše aktivnosti zadnji teden so bile:

Julia Lemuth, Detroit Michigan, je poslala 4 naročnine.

Frank Cvetan, Johnstown, Pa., je poslal še 10 naročnin, zdaj bo pa zaposlen z nabiranjem oglasov za naš bodoči koledar, katerih je vsako leto dobil lepo število.

Frank Klun, Chisholm, Minnesota, je poslal 4 naročnine in 2 oglasa za koledar. Par dni pozneje se je oglasil v uradu, ker je bil tu na Sansovi seji in pripeval še \$5 v tiskovni sklad.

John Vitez, Barton, O., je poslal 5 naročnin. Poroča, da je imel nezgodo v rovu, kjer ga je pobilo na oko, ki je nekaj časa izgledalo zelo opasno, zdaj se mu pa že obrača na "boljše. Zelimu mo skorajšnjega in popolnega okrevanja.

John Goršek, Springfield, Ill., je poslal 4 naročnine in \$2 v tiskovni sklad, ki sta jih prispevala s sinom Johnom.

Frank Remitz, Rock Springs, Wyo., je poslal 2 naročnini z naročilom, da naj gre provizija v tiskovni sklad.

Blaž Odar, Canton, O., je poslal oglas American Jugoslav Citizens kluba v bodoči koledar. Cleveland: John Krebel je poslal 24 naročnin, od katerih je ena nova; Felix Strumbelj pa 2 naročnini in \$57 v tisk. sklad, ki jih je zbral med sodrugi in somišljeniki v metropoli. Anton Jankovich je poslal nadaljnjih 10 oglasov za koledar. Kot izgleda, bo res dosegel rekord z njimi, oziroma ga je že, v primeri s prejšnjimi leti. Dobro znamenje! Josephine Mažon je obnovila naročnino in dodala še \$2 v tiskovni sklad.

Martin Judnich, Waukegan, Ill., je še zmerom na delu za našo stvar. Poslal je 8 naročnin in 10 oglasov za koledar in naročil 100 koledarjev.

John Pečnik, Fontana, Calif., piše: "Pošiljam vam \$6, to je za 1-letno naročnino za John Rodmana in \$2 v tiskovni sklad zanj, zraven pa še jaz dodam enega in pa provizija od naročnine naj gre v ta namen." By the way, Rodman je bivši Čikan, ki kot izgleda nas še ni pozabil. Hvala obema.

Anton Zornik, Herminie, Pa., je poslal 16 naročnin in 13 oglasov za koledar. "Bolezen me je privezala na dom, zato tako slabo poročilo za avgust; zdaj sem že boljši in se kmalu podam spet na agitacijsko pot," omenja v pismu.

Anton Dolinar, Mt. Harris, Colo., je obnovil naročnino in poslal \$1 v tiskovni sklad. Omenja, da ga veseli, ker ima Proletarec toliko podpornikov. Le tako naprej, kdor more, naj da več, tako za list kot za reveže v starem kraju!

Herman Drobesh, New Waterford, Canada, je obnovil naročnino in poslal \$3 v tiskovni sklad, ki so jih prispevali on in še par drugih rojakov tam.

čakoval Toneta Zornika, da se oglasi, kot mu je bil obljubil, ker ga ni, bo šel sam okrog naročnikov. Naročnino je tudi obnovil Anton Yakich in zraven priložil še \$2 v tiskovni sklad.

Enako je storil tudi Frank Gregorin iz Little Falla, N. Y. Oglasil se je tudi Jacob Bergant, Lisbon, O. Poslal je 6 naročnin in \$1 v tiskovni sklad.

"Pa tudi moja provizija naj gre v isti namen, je omenil.

Luzerne, Pa. Mrs. Stefie Vratarič je obnovila naročnino za svojega očeta v Farrelu, Pa., in zraven dodala še \$2 v tiskovni sklad.

Joseph Snoy, Bridgeport, O., je poslal 5 naročnin, 4 oglase za koledar, \$3 v tiskovni sklad in članske prispevke za klub "Naprej" št. 11 JSZ. Iz bližnjega Bellaira pa je poslal Louis Pavlinich 2 naročnini. Oba poročata o rahlem zdravju, uprava pa želi obema hitrega okrevanja.

Maple Heights, O., Frank Volkar je poslal spet 2 novi naročnini. "Denarja zdaj ne pošiljam, ker mislim, da v kratkem dobim še par novih naročnikov, pa bom poslal, ko bo kaj več skupaj", zaključuje pismo.

Chicago: Frank Bizjak 4 naročnine; Chas. Pogorelec 10 naročnin in \$5, ki jih je prispeval Valentin Stroj, Indianapolis, Ind. John Chamazar 8 naročnin in \$2 v tiskovni sklad (prispeval Mirko Kuhelj, Frank Zaitz 6 naročnin in \$10 v tisk. sklad

Na Poljskem na primer je pred vojno veliko pomenil angleški in francoski vpliv, a se

John Turk 4 in Anton Andres 2 naročnini. Na potu v Denver, Colo., nas je obiskal naš dobi prijatelj in podpornik Proletarca, Peter Benedict, Berkley, Mich., pa ga žal nisem videl, ker se je prej odpeljal proti postaji. Luku Groserju je izročil \$10 v tiskovni sklad z naročilom da jih odda upravi, kar je seveda storil.

Girard, O., Andy Krvina, je poslal 14, John Tancek pa 4 naročnine. Prvi tudi poroča da je preminul naš dolgoletni naročnik John Križaj. Časten mu spomin.

Razmere v Italiji vodijo brzkone v civilno vojno

(Nadaljevanje s 1. strani.)

26. septembra je premier Ferruccio Parri navzočim "posvetovalcem" dejal, da lahko za Italijo vzlic omejenim pravicam veliko store in da bo svet zasledoval njihove razprave in mnjenja.

Toda že na prvi seji je nastal kraval, ko je Parri dejal, da Italija tudi pred Mussolinijem ni imela demokratičnih ustanov in demokracije. Torej ako jo hoče Italija kdaj imeti, sedaj je prilika, da si jo zgradi.

Iskanje krivcev

V razpravi so bili kritizirani tudi nekateri bivši ministri, češ, da ako bi znali demokracijo in parlament ščititi, bi se Mussolini ne mogel polastiti vlade tako lahko kakor se je je. Buržvazija se je zbal delavstva, enako tudi kralj, pa je Italija dobila režim, vsled katerega je sedaj ena najbolj zlomljenih in omadeževanih dežel v Evropi.

Sovjetska vnjanja politika stremi po razumevanju

(Nadaljevanje s 1. strani.)

je ne bo mogoče držati zaprt v Črnem morju, kot jo je v minuli vojni zaprla vsled svoje "nevtralnosti" Turčija.

Toda stara politika Angležev je, da se Rusiji ne pusti svobodnih vrat v Sredozemsko morje in da se pobija njen vpliv v Turčiji, Iranu, Grčiji, v Perziji.

Rusija je na to politiko odgovarjala, da ji je za osvoboditev Indije, da želi v Iranu sebi prijazno vlado in poskrbela je, da so dobile tiste države ob njeni meji, ki so ji bile prej neprijateljske ali celo sovražne, sedaj nji prijateljske režime.

Na Poljskem na primer je pred vojno veliko pomenil angleški in francoski vpliv, a se

daj pa je obveljal v nji samo sovjetski.

Nesoglasja glede Italije

Kakor v marsičem drugem so med sovjetsko in angleško vlado nesoglasja tudi glede Italije. Ameriška in angleška vlada jo skušata organizirati za demokracijo po njenem sistemu in ji gospodarsko pomagati. A Rusija pa zahteva od nje vojnoškodnino. Potegnili se je za zahteve Jugoslavije, London in Washington pa nasprotujeta. Takih sporov med njimi bo še veliko, dokler ne bo mir v Evropi in druge postavljene na trdna tla in bodo usvarjeni vsi pogoji za vzajemnost med deželami. A v ta namen je treba preč z nezaupnostjo in drug drugega pa prepričati v odkritosrčnost svojih namenov.

Spet obljublajo znižati davke

Ker je konec vojne, so obljube o znižanju davkov zopet v modi. Velikim korporacijam so bili lani in letos že znižani v obliki popustitev zbiranja davka proste rezerve. Te "olajšave" niso privedle v prid korporacij od pet do osem milijard dolarjev, a so dovoljene še višje, ako bi vsled spremembe iz vojne v normalno produkcijo ne imele zadostne mere dobička.

Nedavno se je poleg drugih oglasil republikanski kongresnik Knutson iz Minnesote, ki predlaga splošno znižanje dohodninskega davka za 20 odstotkov.

To se glasi nekako mikavno kakor tisti predlog izpred par leti, po katerem je bil takratni dohodninski davek "odpuščen", potem pa ga začeli plačevati po 20 odstotkov. Koliko koristi so imeli n. pr. delavci od tistega "odpuščenega" davka, menda sedaj sami dobro vedo.

Knudson argumentira, da naj bomo tudi glede davka pred zakonom vsi enaki, torej naj se ga vsem zniža dvajset odstotkov, pa bo za vse enako pravično.

Ali res?

Dnevnik Chicago Sun navaja k temu sledeče razlike: Delavec, ki sedaj plača n. pr. od svoje mezde \$10 davka, bo prihranil dva dolarja. Ampak tisti, ki plača milijon davka, bo na dobičku dve sto tisoč dolarjev.

Znižanje, kot ga predlaga omenjeni kongresnik, temelji torej prav tako na starem krivičnem temelju, kakor sedanji davčni zakon. Kot sedaj, bo po Knutsonovem načrtu tudi v bodoče mali človek najbolj prizadet, ker mu visok davek krči dohodke, ki jih potrebuje za življenske potrebe, bogataš pa bo še bolj na dobičku kot je sedaj.

Ste že skušali pridobiti Proletarcu k njegovi štiridesletnici saj enega novega naročnika?

HELP WANTED

POT WASHER
(Male or Female)
Vegetable Helper; Split hours
Salary, Room and Board
ENGLEWOOD HOSPITAL
6001 S. Green Street

AUTO MECHANICS
We have openings for three experienced Ford Men—Ideal conditions — Paid vacation — Highest pay — Our men now making \$75 to \$125 a week
Call Mack Smisher—Cap. 1000
HUB MOTORS CO.
2473 MILWAUKEE

WE NEED
DOCK MEN
FREIGHT HANDLERS
Night shift — Excellent
Working Conditions
INTERSTATE MOTOR
Freight Systems
1833 SO. CANAL

5 LEATHER CUTTERS
Steady work throughout year
High pay
Good Working Conditions
Fleecy Products Co.
2007 W. Division St.

6 TOOL & DIE MAKERS
Job Shop Experience
Steady postwar future Ideal
working conditions
ARGUS MFG. CO.
1134 N. Kilbourn Avenue

Experienced Pressmen
Miehle Vertical — Steady Day
Work — High pay — Good
working conditions
ALEXANDER BROWN, INC.
9 West Illinois Street

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912. of Proletarec, published weekly at Chicago 23, Ill., October 1st, 1945.

State of Illinois, County of Cook, ss.
Before me, a notary public, in and for the state and county aforesaid, personally appeared Chas. Pogorelec, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the business manager of the Proletarec and that the following is to the best of his knowledge and belief a true statement of the ownership, management, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption required by the Act of August 24, 1912, embodied in section 411, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to-wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor and business managers are: Publisher: Jugoslav Workmen's Publishing Company Inc., 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.; editor Frank Zaitz, 2542 S. Hamlin Ave.; managing editor, Frank Zaitz, 2542 S. Hamlin Ave.; business manager, Chas. Pogorelec, 2321 S. Avers Ave.

2. That the owners are: Jugoslav Workmen's Publ. Co., Inc., 2301 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.; Jugoslav Socialist Federation, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.; Philip Godina, 3211 S. Pulaski Rd.; Milan Medvesek, 2610 S. Lawndale Ave.; Fred A. Vider, 2606 S. Avers Ave.; Frank Zaitz, 2542 S. Hamlin Ave., Executive Committee; Chas. Pogorelec, Executive Secretary, all in Chicago 23, Ill.

3. That the known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: None.

4. That the two paragraphs next above, giving the names of the owners, stockholders, and security holders, if any, contain not only the list of stockholders and security holders as they appear upon the books of the company, but also, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, is given; also that the said two paragraphs contain statements embracing affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner; and this affiant has no reason to believe that any other person, association or corporation has any interest, direct or indirect, in the stock, bonds, or other securities than as so stated by him.

CHAS. POGORELEC, Business Manager.
Sworn and subscribed before me this 28th day of September 1945.
Donald J. Lotrich, Notary Public. (My commission expires Feb. 10, 1945.)

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

HELP WANTED

M-E-N

Make your future with the best Company in the Country

Meat Packing Co.

Meat Cutter Helpers — Cleaners — Work in Cooking Department — Shipping Clerk

Good Pay — Bonuses — Group insurance — All kinds of privileges — Paid Vacations — Bounties for Night Shift

OSCAR MAYER & CO.

1241 No. Sedgwick Street

HOUSEKEEPER — COOK

Pleasant job for a lady who is able to work. The place is close to MUNDELEIN, ILLINOIS

THERE IS ALSO OTHER HELP

Newly built and furnished rooms for the help. — Very good pay

Call MISS PARKS

MOHAWK 5300

ASSEMBLERS(THIS IS A MODERN PLANT)
EASY TO LEARN

— 48 Hour Week —

ESSENTIAL INDUSTRY — STEADY JOBS
WITH EXCELLENT POST WAR FUTURE**MULTI-ELECTRIC MFG. CO.**

4223 West Lake Street

MEN—MEN**for General Factory Work**

No Experience Necessary

Hours: 4 P. M. to 12:30 A. M.

Permanent Job For The Whole Year

SHOTWELL MFG. CO.

3501 POTOMAC

WE NEED AT ONCE**PUNCH PRESS OPERATORS**

TOP WAGES — STEADY WORK

TIME AND A HALF FOR OVERTIME

Good working conditions — Permanent all year around

APPLY AT ONCE

SHERIDAN ELECTRONICS

2850 South Michigan

Phone CALUMET 2100

WE NEED MEN AT ONCESHEET METAL WORKERS
STRUCTURAL STEEL WORKERS
DRAFTSMEN

PLENTY OF OVERTIME WITH BONUS

DRYING SYSTEMS, INC.

1800 FOSTER AVENUE

EX-SERVICE MEN—BOYS—MEN

16 to 65 years old — 90c per hour

ALL-AROUND WORK IN MODERN GRANERY
Steady positions with overtime after 40 HoursThe best working conditions — Convenient Transportation
Bus Service**CARGILL INC.**

122 Street and Torrence Road

Help Wanted

Ex-War Workers

"Get a Permanent Job TODAY AT"**SPIEGEL'S**

MEN

Warehouse Stock Men
Order Fillers

Packers

Receivers

Mill Wrights

Furniture Refinishers

Cabinet Makers

Many Jobs Also For
Unskilled Workers**WOMEN**

Packers

Order Fillers

Clerks

Typists

Many Jobs Also For
Unskilled workers**Now Is The Time**

APPLY TODAY

SPIEGEL, INC.

1038 W. 35th Street

Employment office open
8—5 p. m. Week days
Saturdays 8—2 p. m.

WE NEED

MEN

Peace Time Work

STEEL WAREHOUSE

Work Either of Two Night Shifts

Need Shear and Slitter Operators and Helpers

Premium Pay

CENTRAL

STEEL and WIRE

COMPANY

2924 West 51st Street

Apply 9:00 A. M. to 9 P. M.

Ask for J. Long or D. Steward

MEN—MENPunch Press Operators
Drill Press Operators
Shipping Clerks
Packers for Shipping Room

"Get Set Now"—Progress Rapidly in Permanent Post War Jobs — "We Pay Well"

CANAL 0120

Night Janitor Janitress

For modern air-conditioned office — 5 nights per week

Call Office Manager
YARDs 0240LIBBY, McNEIL & LIBBY
Packers & Exchange Aves.WE WANT RUBBER TIRE WORKERS
We have four positions open. Possibly steady in the future for trustworthy men knowing Truck and Auto handling. The working place is excellent. — 48 hour week. — Sunday off. Report at once
GOODYEAR SERVICE
1525 West 35th Street
Tel. Virginia 1300**HELP WANTED**

M-E-N!

Secure Your Future!

Now! Since the war is over, an old established Company needs workers for permanent position!

- Our work is not a season work!
- Good working conditions
- Paid Vacation

The Hinde and Dauch Paper Co.
3301 WEST 49th PLACE**PUNCH PRESS OPERATORS**

NO SET UP REQUIRED

Turret Lathe — Packers & Rough Grinders

DAY WORK 58 HOURS WEEK

DELTA STAR ELECTRIC CO.

2437 WEST FULTON STREET

Phone SEELEY 3200

WANTED AT ONCE

INSIDE DAIRY WORKERSSTEADY WORK — ALL YEAR AROUND
GOOD WAGES — PLUS OVERTIMEWESTERN UNITED DAIRY
1451 GRENSHAW STREET**GIRLS AND WOMEN**

FOR LIGHT ASSEMBLY OR SOLDER WORK

Good Pay While Learning — Permanent Position
40 or 48 Hour Week — Small, Clean FactoryDRAKE MFG. CO.
1713 WEST HUBBARD STREET**Girls and Women**Single Needle Operators
on Blouses and DressesPleasant Working Conditions
GOOD SALARY.

A. F. COUBEAU

63 E. ADAMS STREET
9th FloorCabinet Makers and
Machine Men
FOR MILL WORK SHOPGeorge H. Supplitt & Co.
4734 WEST CHICAGO AVE.EXPERT
LATHE HAND
Wanted
Call atDersch - Gesswein
& Neuert
4849 W. Grand Avenue**First Class Machinists**to put up, maintain and repair
Complex Machines. Take apart
and find out necessary repairs.
Repairing and rebuild.
Repairing and fitting of small
parts. Steady work

R. J. EDERER CO.

540 N. ORLEANS ST.

Call in person at the employment
office from 8:30. A. M. until 5 P. M.**BUTCHER**for all work in a Wholesale
Establishment

Call up

KEN. 0100

SEVERAL BAKERS
FIRST AND 2ND HAND
NIGHTWORK

Good Pay

SELECT BAKERY

1048 ARGYLE Ard. 3309

BANK OPENINGS

FOR GIRLS

Will train
Excellent transportationMERCANTILE
NATIONAL BANK OF
CHICAGO541 West Jackson Boulevard
Phone Wabash 0438**Beauty Operators
Full Time Work**Salary and Liberal Commission
Work one Evening Per week

APPLY

Personnel Office, 5th Floor

WIEBOLDT'S
63RD AND GREEN STS.**BARBER**

FOR CHILDREN'S WORK

Full Time Work and
One Evening Per Week

Salary and Liberal Commission

— Apply —

5th Floor, Personnel Office

WIEBOLDT'S
63RD AND GREEN STS.**MECHANICS**ON PUNCH PRESS
MAINTENANCE

Apply

TRICO
STAMPINGS INC.

2505 WEST CERMAK ROAD

EX-SERVICEMEN

Secure your postwar future

Allaround work

Easy — Steady — High pay —
Overtime after 40 hours

Good Working Conditions

Universal Zonolite
Insulation Co.

2601 W. 107th Street

HELP WANTEDSecure Your Future with one of the largest
Factory in the Country

We have several opening for first class

**TOOL and DIE
MAKERS**— Excellent Working Conditions —
Write For Full Details to
Mr. HASTINGSMILWAUKEE STAMPING CO.
Milwaukee (14), Wisconsin

Wanted!

WOMEN and MEN100% postwar work — We are obliged to help
our Allies — Nothing should be more important
than to help our Sons— Come and fulfill your obligation —
MARQUETTE FOOD INDUSTRIES
59 East Illinois

W-A-N-T-E-D

2 Sausage MakersGood Position
Good Pay
Steady Work

— Apply —

LAZAR'S KOSHER
SAUSAGE FACTORY
3612 W. Roosevelt Road

M-E-N

To Work in
Sausage Factory

Apply

FRED BUSCH
SAUSAGE CO.
6151 N. RavenswoodIf you are temporary out of
work—come toSWAIN-NELSON CO.
2320 GLENVIEW ROAD
GLENVIEW, ILL.We need 100 Men for Land-
scaping and Nursery work
Work one or two week or
a full month\$6 per day — 8 Hours work
Come to work at 6:45 a. m.
any morning**Elevator Operators**

Experience not necessary

— 5-DAY-WEEK —
\$29.00 pay

Light Work

WM. H. HOOPS CO.
303 So. Wabash Avenue
HARRISON 0854**Tool — Die — Gage**Handworkers
and ApprenticesModern factory — Steady
Postwar Position

824 W. Diversey Pkway.

**TOOL and DIE
MAKERS**

— Must be experienced —

Steady work

Night shift

GERRARD STEEL
STRAPPING CO.

2915 W. 47th Street

OPERATORSEXPERIENCED ON
SEWING MACHINESMorrow one and double
Needle— Work throughout year —
Come ready to workA. STEIN & CO.
1143 W. CONGRESS STREET
Cor. Congress & Racine Ave.Operators on one or two machines
to work on jumpers,
mackinaws, and overalls. —
Good pay. — Steady work. —
UNIVERSAL OVERALL CO.
819 W. Congress St.
Phone Canal 3336**BAKERS WANTED**

Steady work

Good working conditions
— GOOD PAY —

Apply

Mrs. Parker Cookie Co.
5809 W. Division St.**Grocery Clerks**Experienced wanted immediately
— Oldtime North Shore
neighborhood with good transportation.

— "The best spot" —

George B. Winter, Inc.
562 DAVIS ST.
Evanston, Illinois**VETERANS**We have opening offering excellent
opportunities; permanent
jobs; good working conditions;
paid vacation; hospitalization;
paid rest period; 40 hour week,
time and 1/2 for overtime.MEN NEEDED
for receiving & shipping, stock
handlers, order takers and
packersGAMBLE STORES
2750 WEST 35th**Comptometer Operators
CLERKS**

Typists — Stenos

5 DAY WEEK OR 3 TO 4 DAY
WEEKDAY WORK
WORKMAN SERVICE
58 E. WASHINGTON ST.
Phone RANDOLPH 8250
ChicagoExperienced Oiler
for Motors — Steady work
Ask for Mr. BERGGARDNER & CO.
2222 S. MICHIGAN AVENUEDRESSMAKERS—WOMEN
or Sewing Operators
Steady work — Apply at
DELANEY HEALD CO.
7159 Stony IslandBody — Fender — Painter
High pay — Good working
conditions. SteadySandell Auto Repair
5140 N. ASHLAND AVENUE
LON. 0826ALLAROUND MECHANIC
for hydraulic Dump Hoist
and Steel carosery work
High wages — SteadyCENTRAL BODY AND
HOIST SERVICE
2633 So. Kedzie AvenueExperienced Bakers
(Men)
FOR BREAD AND ROLLS
Good payHOLMES BAKERY
2326 E. 71st StreetWATCHMAN & FIREMAN
Experienced on low pressure
heating plant. 8 hours, 7 days.
Must be responsible person
Steady work for right manNIELSON BROS. MFG. CO.
2220 N. SpringfieldG-I-R-L-S
OPERATORS
also
TABLE GIRLSChas. E. Clark, Inc.
1403 W. Congress**Help Wanted****TOOLMAKERS**

Steady Work

— Good Pay —

**THE RUDOLPH
WURLITZER CO.**

DE KALB, ILL.

G-I-R-L-S
with Shorthand experience
Good pay — Steady work —
Paid vacation — Good Transp.
Ask for Mr. O'Danielt
BARRET—CHRISTIE CO.
108 N. Clinton—Franklin 9540**Stock Room Men**Tools and Hardware — 40 Hr.
week. Ask for Mr. Banks
BARRET—CHRISTIE CO.
108 N. Clinton St.ROOM MAID—Window Wash-
ers — Lobby Porter
Good pay — Steady Work**Oak Park Arms**

Euclid 9300 — 408 S. Oak Park

ASSEMBLERS
Light factory work — Experi-
ence not necessary — 70c per
hour for start — Steady post-
war positionMUTUAL MFG. CO.
120 NO. GREENPostwar job with good factory
Good working conditions —
Experience not necessaryAsk for Mr. Hasnerd
NORTON CO.
4737 So. Christiana2 GIRLS Wanted to operate
embroidering machine — Ex-
perience not necessary — Also
2 Girls for allaround factory
work—Experienced inspectorsRecco-Maid Embroidery Co.,
Inc.
4949 N. Pulaski RoadPACKER, etc., for shipping
room, perm.; \$27.60 to \$32.20,
5 1/2 days week; excel. transp.
from S. S. 50 E. 26th Street!

UNITED MOTOR SERVICE

SALESMEN, 18 to 30; neat; to
train for store managers. Ex-
cellent postwar opportunity.
Good pay while learning.Apply
THOM MEAN SHOE STORES
6317 South Halsted St.INSPECTORS, table workers;
experienced or inexperienced;
pleasant conditions; periodic
rate increases.American Bank Note Co.,
118 East 20thWAITRESS WANTED
HOURS, 11 A. M. to 8 P. M.
GOOD SALARY — MEALSMUSIC BOX TEA ROOM
1832 West 103rd Street
BEV. 1010MAIDS
APPLY LINEN ROOM
Salary Room and BoardENGLEWOOD HOSPITAL
6001 South Green StreetMAID, middle-aged woman;
general cleaning; hours, 7 a.
m. to 12 noon, 6 days week.
Apply mornings before noon820 West 60th Street
NURSES HOME
ENGLEWOOD HOSPITALFurnace Installers
YEAR ROUND WORK
ApplyHOLLAND FURNACE CO.
7734 S. ASHLAND AVE.SEWING GIRLS
Experienced or Inexperienced
BOYS TO LEARN TRADEFENSKE BROS.
1666 NO. THROOPWOMAN PASTRY BAKER
on Pie and Cakes
Good SalaryHOLMES BAKERY
2326 East 71st
PLAZA 3714Drill Press Operators
Beginners—Small Metal Parts
Overtime — Permanent
Opportunity to advanceNORTON LASIER
5th Fl., 466 W. Superior St.PLATERS HELPER
Polishers & Buffers
EXCELLENT CONDITION,
Steady Job

Tel. Capital 8802

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

Konfuzna poročila glede Trsta

Pretekli teden smo zapisali v tej koloni, da po našem mišljenju vprašanje Trsta še ni rešeno, dasiravno so listi poročali in celo "citirali" uradne komunikacije o "zaključku" sveta vseh ministrov glede tega preloženega vprašanja. Sovjetski komisar za vnanje zadeve Molotov je zanikal trditve, da je njegova vlada popustila zahtevo, da spada mesto Trst pod jugoslovansko upravo. Kaj je torej bilo zaključeno?

Predlagano je bilo le, da postane tržaška luka mednarodno pristanišče. Razlikovati je treba med angleško terminologijo "Port of Trieste" in "Triest". Jugoslovanska vlada sama se strinja, da postane pristanišče mednarodno, ker bi na ta način najbolj služilo trgovskim potrebam ne samo Jugoslavije, marveč vse centralne Evrope. Mesto samo pa naj bi dobilo avtonomijo v okviru federativne Jugoslavije. Ministerski podpredsednik Edvard Kardelj je celo izjavil, da je Jugoslavija pripravljena priznati Trst za samostojno državo v novi Jugoslaviji. Nobenega ugovora tudi ni glede priporočila konference, da se vprašanje nove razmejitve reši na podlagi narodnosti prebivalstva.

Na prvem zborovanju italijanske konzulte ali svetovalnega parlamenta dne 25. septembra je bila daljša demonstracija glede "italijanskega Trsta", ko je neki poslanec zaklical: "Viva Trieste Italiana! Vprašanje nastane, ali je to pristno italijansko nacionalno čustvo glede Trsta, ali le izraz čustva italijanskih imperialistov, ki se zavajajo, da bi izguba Trsta za Italijo pomenila konec italijanskega imperializma v Evropi? Resnica je, da so te italijanske občutke provocirali razni "demokratski" žurnalisti in politiki — kot so ga provocirali v preteklosti taki liberalci in progresivci kot je Sforza, Bonomi, Orlando in drugi, ki tudi danes zavzemajo mesta v konzultu. Namen je isti: združiti Italijo in jo pomešati v kak zunanji prepir ter tako odvrti pozornost od vitalnih in morda nerazrešljivih domačih problemov.

Drugi dan pa je ista zbornica bukala ministerskega predsednika Parrija, ko je dejal, da italijanske ustanove in voditelji še pred prihodom fašizma niso bili demokratski. Kasneje je v svojem govoru tudi izjavil, da bi Jugoslavija in Italija lahko sami rešili medsebojna vprašanja ter upa, da se bo to izvršilo.

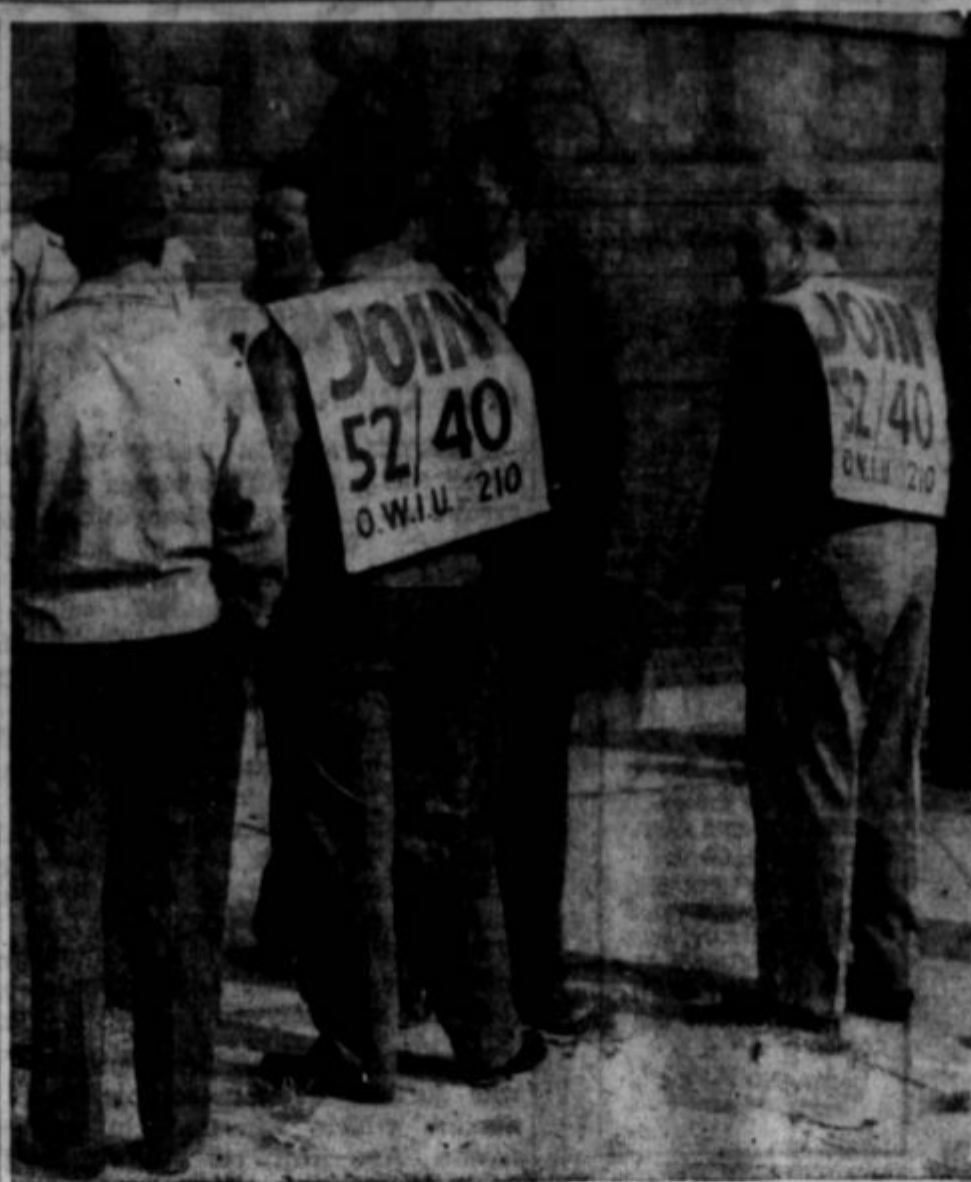
Angleški časniki pa se čudijo, ker hoče Jugoslavija rešiti tržaško vprašanje brez čakanja na mirovno konferenco. Vsled tega so tudi prišli do raznih konfuznih zaključkov. Isti angleški časniki pa pozabljajo, da je Anglija barantala za jugoslovanske pokrajine in Trst še pred zadnjo mirovno konferenco. Teda so Jugoslavlani čakali na mirovno konferenco in so imeli na svoji strani tudi Ameriko. Domov pa so se vrnili iz Parisa 1919 s praznimi rokami. Od tedaj naprej je imela Jugoslavija veliko šole. Baš sedaj se najbolj zaveda, da zaveznikov ne more soditi po njihovih besedah, ki se lepo slišijo, temveč po njihovih dejanjih. In ta dejanja kažejo z veliko roko na prisiljen umik iz Primorske in Trsta, na Koroško, na zaščito jugoslovanskih vojnih zločincev od strani zaveznikov, na propagando proti Jugoslaviji v tisku in po radiju in na razpuščanje narodnih odborov in sodišč v osvobodjenih krajih pod zavezniško kontrolo.

Maršal Tito je torej pravilno izrazil mišljenje borbene Jugoslavije, ko je dejal, da "take zapadne demokracije Jugoslavija ne mara."

Razočaranja

Zadnje čase je pričelo prihajati nekaj pism iz Jugoslavije, večinoma preko Italije, kjer so podvržena italijanski cenzuri. Pisma iz Slovenije namenjena sorodnikom in rojakom v Ameriko, v katerih se opisujejo grozodejstva, ki so jih počenjali Italijani in Nemci nad našim narodom za časa okupacije, nimajo dosti prilike priti v namenjene roke. Nasprotno pa bolj številno prihajajo pisma iz Italije, v katerih se opisujejo in obsojajo početja "partizanov" nad gotovimi osebami.

Naše rojake v Ameriki bi radi opozorili, naj bodo strpni in potrpežljivi toliko časa, dokler

STAVKE NISO ZABAVA za nikogar. A vendar, dogodile so se v toliki meri, da so bili celo voditelji unič osumljeni. Nabran gnjev delavcev je vzbujal. Upri so se ne glede na svrila svojih vodij. Vsled ukinitve vojne industrije so bile plače znatno znižane. Gornje so piketi v stavki delavcev proti oljnim družbam, od katerih so zahtevali, da hočejo sedaj enako plačo za 40 ur dela na teden, kot so jo prejeli prej za 52 ur tedenskega dela.

ne dobijo pravilne informacije, in slika o resničnosti dogodkov, ki so se v rojstni domovini izvršili. Nekateri rojaki bodo razočarani, drugi zopet presenečeni. Mnogo naroda je bilo zapekljenega na krivo pot, da so nevedoma in morda nehoti pomagali sovražniku v borbi proti slovenskemu narodu. Vsled tega sodelovanja in prelivanja bratske krvi so nekateri morali plačati tudi s svojim življenjem. Nesrečna tragedija v takih slučajih ne dela izbiri. Tisti, ki so bili zasačeni v točnem spoljevanju prisrge, ki so jo kot "domobranci" položili Hitlerju — da bodo pod vodstvom velikega firerja nemškega rajha branili slovensko zemljo proti komunistom in zaveznikom — so že dali, ali pa bodo morali dati odgovor za svoje izdajalsko početje. Jugoslovanska vlada je pomilostila vse one, ki si niso omakeževali svojih rok z bratomorno krvjo. Kadar torej dobite notico, da je ta ali oni moral plačati kazen s svojim življenjem ali z zaporom, se vedno vprašajte: zakaj?

V Italiji se sedaj nahaja nekaj slovenskih ubežnikov, za katere v Ameriki pobira Slovenska katoliška liga denarne prispevke v pomoč. Kdo so ti ubežniki?

Med njimi so dijaki, ki so se šolali v italijanskiholah že tedaj, ko je Mussolini gospodaril po Ljubljani. Očividno jim je bila odprta pot radi tega, ker se niso upirali poitalijancem v Ljubljani, Notranjske in Dolenske. Nekateri teh bi že lanskoleto radi prišli v Ameriko, da se izognejo posledic svojega pajdašenja z Italijani. Na vprašanje: kaj si storil in koliko si pomagal za osvobodjenje svoje domovine, nimajo odgovora. Imeli so v mislih le svoje osebne interese in svoj lastni blagor, na narod doma so pa pozabili. Ti danes prosijo!

Med njimi so tudi slovenski petokolonaši in navadni izdajalci, ki so doma pomagali najprej Italijanom, zatem pa Nemcem, si basali žepa na račun krvavečega naroda, natihovali čakali prihoda "zaveznikov", nato pa v skrajni naglici pobrali šila in kopita in bežali pred slovensko in jugoslovansko vojsko s sovražniki vred v Italijo in Avstrijo. Izdajalski denar jim ni hanil (kot nikoli ne hasne) in danes pošiljajo klice na pomoč "svojim dragim rojakom v bogati Ameriki."

Med temi ubežniki so tudi bivši slovenski politični vodje — Miha Krek in drugi — ki se še v zadnji uri svoje izdajalske politike niso spremenili, marveč povežani s poznano reakcijo v Ameriki in Londonu in deloma tudi z ono, ki se skriva doma, širijo sovražno propagando proti novi Jugoslaviji, da bi jo diskreditirali ter onemogočili nadaljni razvoj. To so tisti ljudje, ki so deloma iz za zavezniškega plota, deloma s terena delali zarote v omreženju Rupnika-Paveliča-Nedića-Mihajlovića in kraljevske londonske vla-

de proti jugoslovanskim narodom. To so tisti ljudje, ki so računali, da jim bo omenjena kvizlingška četverica vrnila njihova stara mesta v slučaju Hitlerjeve zmage. Nasprotno pa bi oni rešili izdajice, če zmagajo zavezniki. Brez razlike kako bi se vojska končala, bi oni bili na varnem. Vse te nakane pa jim je razbila jugoslovanska osvobodilna fronta, ki je z zaslobo narodov Jugoslavije vzela usodo domovine v svojo pest in poglala čez meje ne samo zemlje, lačne tuje sovražnike, temveč tudi domače izdajice. To krdelo izdajalskih oportunistov je s svojo prevaro dela slovenskega naroda tudi odgovorno za bratomorno vojno in za tisoče in tisoče življenj naših bratov in sester v Sloveniji in Jugoslaviji.

To so tisti ubežniki, za katere danes pobira pomoč med ameriškimi Slovenci Slovenska katoliška liga. To so tudi osebe, ki pošiljajo od italijanske cenzure odobrena pisma v Ameriko, da razdvajajo naše rojake in jih razburjajo. In iz tega je razvidno, da tvorijo ozadje omenjene lige in razlog za njen obstoj ravno tiste osebe, ki so prodajale slovenski narod najprej jugoslovanski čaršiji, potem Hitlerju in Mussoliniju, danes pa svetovni kombinaciji kapitalistične reakcije, kateri je nova Jugoslavija zaloputnila vrata v obraz.

Čas je že prišel, da se tudi ameriški Slovenci popolnoma prebudijo iz omotice in prenehajo pomagati sovražnikom slovenskega naroda. Kateri koli izmed slovenskih beguncov v Italiji ali Avstriji pa je nedolžen in je le radi nerazumevanja situacije zbežal v tujino s svojo nečedno družbo, se lahko varno in brez strahu vrne v domovino in si z delom za obnovo porušene dežele lahko služi svoj kruh. Onim doma bomo pomagali tudi mi!

Mirko G. Kuhel, tajnik.

SEJA SANSa V DETROITU

V Detroitu se bo vršila v nedeljo 7. oktobra v SDD na 437 S. Livernois. Prične se ob 3. popoldne.

V soboto 13. okt. ob 7:30 zvečer bo v SDD govoril prvič v Detroitu slovenski partizan poročnik Lučovnik. Dan pozneje bo govoril v Hrvaškem domu.

Po govoru v soboto boste videli film o osvoboditvi Bolgarije in Beograda.

Jože Menton.

Cenenih spodnjih oblek ne bo

Tovarnarji, ki kontrolirajo produkcijo spodnjih oblek za moške, ženske in otroke, so se naredbami proti dostopnim cenam tako spretno izognili, da jim zakonov niti kršiti ni treba. Cenenih oblek več ne izdelujejo, spremene nekoliko kakovost, pa dolžino, da se izognejo postavi in za blago poljubno računajo. Ker te prakse tovarnarji ne mislijo spremeniti, nam obetajo za te vrste oblačila še višje cene.

MARTIN JUDNICH:

DETEKTIVI

Odsel sem v to malo farmarsko mesto, imena se več ne spominjam. Prav zadovoljen sem bil. Gospodar je bil Ceh, pa sva se jako dobro razumela. Preden sem odsel, sem se bal, da bo gospodar take narodnosti, ki ga jaz ne bom mogel nič razumeti. On je bil sedlar, izčen v starem kraju. Obšel je vso Avstrijo, zato je znal govoriti tudi dobro hrvaško. Njegova žena je bila Nemka, prijazna in snažna gospodinja. Sploh je to bila trdnja nemška naselbina. Hoteli so me oženiti z nemškim dekletom. Bila je edina hči imovitega farmarja. Dekle je bila še mlada, toda tehtala je najmanj dvakrat toliko kot jaz. Močna in zagorela od solca, zdrava kakor riba. Njene oči so švigale kakor strela. Pogovarjala sva se s pomočjo tolmača, ki je bil moj gospodar. Včasih se je toliko smejala, da se je za trehul držal. Dekle je zahajalo k nam pogosto, ker njih farma je bila v okolici naselbine. Jaz nisem imel volje za ženitev, kljub temu, da bi se bil ekonomsko lahko na trdnjo postavil. Pa sem nekega lepega dne odsel v Minncsoto in v kratkem pozabil na farmarico, ker ljubezni itak ni bilo.

Naslednje se je vršilo na sovjetskem parniku, ki je vozil po Črnem morju med Odeso in Ištambulom.

Na vrhu parnika sloneč na ograji gledam v črno vodo in premišlujem zakaj je ta voda tako črna. Pripevkovali so mi, da je na dnu morja črno blato in vsled tega da je površina črna, a voda pa vseeno ni motna ali kalna. Pravili so mi, da ima to blato zdravilno moč. V Odesi je klinika, v kateri s tem blatom zdravijo ljudi, ki so bolni na revmatizmu. Ko se obrnem, vidim, da me gleda iz neposredne bližine majhen, črnast človeček. Ze večkrat prej sem opazil, da mi sledi. Zato bi bil rad prišel z njim v pogovor, pa ko hitro sem jaz hotel k njemu, je brž odmeniral.

Zdelo se mi je, da sem tega človeka že neke videl, a kje, se nisem mogel spomniti. Nič kaj dobro se nisem počutil, ko sem začel razmišljati o raznih banditih. Tu neke se začneja Mala Azija, Balkan, Arnavti, Turki, Macedonci, dom zahrbnih tolovajev, prefriganih tatov, žeparjev, ubijalcev itd. Mati mi je dala v moji mladosti lep nauk. Bodi ji lahka belokranjska zemlja. Čuvaj se tatov in ljudi, ki vzkriz gledajo. Krizogleda se lahko čuvam, ali kako naj se čuvam tatu, ko mu ni na čelu zapisano kaj je? Stopim v svojo kabino, da bom lahko sproščeno in globoko mislil. Vrata kabine sem pustil odprta. Globoko zatopljen, sem bolj ležal kot sedel na postelji. Kakor prikazen stojim tam pred vrati, me gleda, pravzaprav je bil križogled. Gledal je v kot kabine, pa je mene na postelji videl. Nič ni govoril, ko pa jaz odprem usta, da bi ga pobaral, izgine ko kafa. Ima papagajski nos in nekaj kocin na bradi in pod nosom.

Ko sem že precej časa blodil vsepovsod, se mi naenkrat posveti! Sedaj mi je celo na smeh prišlo. Pred davnimi leti sem čital knjigo "V padisahovi senici". Ta moj človeček, ki me tu zasleduje, je popolnoma podoben Hadži Halefu Omarju, Ben Hadžiju, Ibn Hadžiju. Pa boste videli iz nadaljevanja, da mi je ta krotka res nekaj nepravilne naredila.

Ko se pripeljemo v Bospor, se parnik ustavi ali pa je zelo počasi vozil. Turška policija je stopila na krov, da pregleda potne liste. Vsi potniki so dobili svoje potne liste nazaj, samo jaz ne. Pa pride uradnik in kliče: Martin Jurikan! Pokliče večkrat, a ker se nihče ne oglasi, sem sam pri sebi mislil, najbrž ne more mojega primka pravilno izgovoriti. Kaj bi jih mučil! Pa sem vstal in šel za uradnikom. Za mizo v posebni sobi sedi pet turških policajev. Pred seboj imajo veliko in debelo knjigo, ki je izgledala kakor album. V knjigi sem videl, da so slike. Policija gleda slike pa mene, pa obrne list, pa zopet najprej slike v albumu, pa zopet mene ogleduje. Eden od njih se obrne proti meni, nekaj

po turško zatambalamba, pa mi pokaže stolec, ki je bil baš zraven mene. Jaz se vsedem in skromno čakam. On je prav gotovo mislil, da sem ga razumel, ko mi je po turško rekel, naj sedem. Sklenil sem, da bom samo na vprašanja odgovarjal, da bom prej gotovi. Policije niso nikdar obrnjale, dasi je med njimi dobrih in slabih. Največ jih je v policijski službi radi kruha.

Vsi so gledali v tisti album in se pogovarjali. Potem me nagovori eden izmed njih, ki pa mu ne odgovorim, ker ga nisem razumel. Oni pa, glej ga hudiča, prej je razumel, ki smo mu rekli sesti, zdaj se je pa potuhnil.

Nato so vsi vame govorili naenkrat. Jaz pa lepo jezic za zobmi. Naenkrat pa eden vstane in začne vpiti nad menoj. Maha z rokama, me prime za ramo in trese. Zda je pa tudi meni bilo dovolj te komedije. Pa sem kar po kranjsko: "Prmejkršenduš, kaj pa kričš naad menoj?" Spogledali so se, pogovarjali med seboj in eden njih stopi v drugo sobo. S seboj pripelje damo srednjih let. Nagovorila me je angleško. "Policija bi rada vedela odkod ste?"

"Na potovanju sem iz Amerike. Pa saj ima policija moj potni list!"

"Oni žele vedeti, kje ste bili rojeni?"

"V Jugoslaviji, oziroma Sloveniji, ako veste kje je to."

"O, vem, vem!"

Kakor presenečeno, me vpraša, če znam srbsko. Da, odgovorim. Tedaj jim ona tolmači po turško in jih prepriča, da so imeli napačnega človeka pred seboj.

Meni je v srbohrvaškem jeziku povedala, da je Rusinja. Ona da je igrala v malem teatru. Njen mož, da je v Ištambul v sovjetski državni službi in da ga gre obiskat. Skratka, jako prijazna in zgovorna ženska. Vprašal sem jo, kaj je policija hotela od mene? "Zamenjali so vas za nekega Armenca, ki tudi sliši na ime "Martin" in da ste mu jako podobni. Turki in Armenci se nič kaj radi ne gledajo. Pa to je njih zadeva. Jaz sem jim raztolmačila glede vas in oni so povsem uverjeni, da vi niste tisti, ki ga oni iščejo. Prosjajo vas oproščenja."

Vidite, tako mi je špicel Hadži Halef Omar napravil nekoliko nepravilke.

Nekako šest ali sedem let bo tega, kar je prišel k meni v delavnico mestni policaj. Tajinstveno šepetaje mi pravi, naj se ne bojim! Ljudi je bilo v trgovini vse polno. Vseda sva se kjer naju ni mogel nihče motiti. Iz notranjega žepa svoje suknje izvleče zvitek popisane papirja. Naredil se je hudo važnega. Gledal me je naravnost v oči. Jaz sem z lahkoto vzdržal njegovo gledanje in na videz sem bil jako resen. Poznam ga dobro. Vem, da je špicel in tudi on mene dobro pozna. Vem tudi, da se da podkupiti, ampak to je pogljava zase. Razvije papirje, jih pregleduje in premetava, kakor da išče tisto radi česar je prišel. "Nič se ne bojte!" Mi pravi že drugič. O, saj se ne bojim, pravim. Nevem, ali sem njemu izgledal, kakor da se bojim, ali bi bil on rad videl, da bi se bal. Prav nič mi ni bilo do smeha, vendar sem mu vrnil "smile".

Iz Washingtona, D. C., smo prejeli tele papirje. Meni jih ni dal čitati. Zato tudi ne vem, ali so bili res iz Washingtona, ali so samo domači reaktorci nameravali nekaj. Mučila me je radovednost, kaj neki more biti. Kljub temu, da se nisem čutil krivega, sem imel polno glavo spekulacij. Hudobnih ljudi ne manjka, pa si je kdo pri voščil šalo na moj račun. Ampak, ako te detektivji zasledujejo, nekaj že mora biti.

"Vi ste šli v Rusijo?"

"Da."

"Ste imeli dovoljenje naše vlade?"

"Seveda sem ga imel."

"Kako ste ga dobili?"

"Vložil sem prošnjo in oni so mi poslali potni list."

"Pa ga imate še?"

"Imam ga."

"Spravite ga dobro, da se ne

izgubi. Morda vas pridem še na dom obiskat in takrat bom hotel videti tudi passport! Good bye," Vstal je in odšel s tistimi dolgimi in suhih ameriškimi krakami.

Premišljeval sem o tem večkrat pozneje, kaj je bil pravi vzrok, da je bil poslan detektiv k meni. Domislil sem si, da mora biti najbrž vzrok to: Ker sem bil v Rusiji, moram biti tudi komunist. Baš takrat je Hitler, oziroma Nemčija sklenila dvasetletno prijateljstvo z Rusijo. Glej spaka! Ako bi le kaj prišlo navzkriž med Rusijo in U. S. A., moramo imeti vse pripravljeno, da na hitro roko likvidiramo radikalce. Mednarodne intrige so se tisti čas tako hitro vršile, da jim nam navadnim delavcem ni bilo mogoče slediti.

Pri nas so razni reakcionarni patriotje hodili okrog in nabirali stare lovske puške in vse, kar bi se lahko rabilo za boj. Na vprašanje, kaj bodo s to staro ropotijo, so odgovorili, da bo za obrambo industrije in kaj vem kaj vse. Pa sem zopet pogodil in jim povedal, kaj je njihov namen. Amerika ima dovolj orožja, ki je ostalo od prve svetovne vojne boljšega kot so te lovske puške. Ampak, se bojte, da bi se morda delavci poslužili teh starih pušk v silobratu proti vam! Reakcija se sama svoje sence boji. Dozdeva se mi, da je bilo to zbiranje starih pušk delo Ameriške legije in trgovske zbornice. Torej teh dveh organizacij in pa različnih verskih sekt. Če tu priključimo še naš lokalni dnevni časopis, imamo kombinacijo, ki se trudi, da bi ostalo vse pri starem. Pred leti je imela ta reakcionarna kombinacija toliko moč, da je poslala na naša društva pisma, naj pristopimo v trgovsko zbornico. Članarina je \$25, in ako ne pristopimo, naj vsaj iz svoje blagajne pošljemo najmanj po \$25 v patriotski fond. Potem se je ta denar rabil za razbijanje štrajkov. In sploh za propagando proti delavskim organizacijam.

Tistega detektiva ni bilo več naokrog. Vzrok, tako mislim, je bil, ker so Nemci Rusijo napadli in ker je pristopila v zvezo z Ameriko in Anglijo. Kaj še pride, se nič ne ve.

R. T. Frankenstein dobil nominacijo

V primarnih volitvah v Detroitu dne 7. avgusta se je potegoval za župansko nominacijo tudi podpredsednik unije Richard T. Frankenstein in prodril. V Detroitu volijo župana na podlagi takozvanega ne-strankarskega sistema. Tista dva kandidata, ki dobita v primarnih volitvah največ glasov, gresta na končne volitve. Tako bosta na glasovnici v jeseni Frankenstein in pa sedanji župan Edward J. Jeffries.

Napačna ponosnost

Angleško vrhovno poveljstvo v Nemčiji je odločilo, da se angleški vojniki lahko ljubijo z Nemkami kolikor jim drago, toda poročiti se ne smejo z njimi in za otroke, ki jih dobe vsled zaljubljenosti z angleškimi fanti, bodo morale same skrbeti.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

Tel. 20-361

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON

3724 West 26th Street

Tel. Crawford 2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.

(Except Wed. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.

Tel. Crawford 8440

If no answer - Call

Austin 5700

POSUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio ura v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja Vodi io George Marchan WGES, 1360 kilocycles.

We're
Delivering
Lamp Bulbs
Again!

Samo pokličite RANdolph 1200 in omenite koliko električnih žarnic potrebujete!

Svetloba se zdaj spet poljubno rabi! Da, vi lahko zamenjate izgorle žarnice za nove. Vseposvodi jih zdaj lahko nastavite. Zamenjate lahko tudi one, ki niso pravilne, kakor tudi svetilno opremo. Kajti zdaj so žarnice spet blizu vašega telefona.

Vsa postrežba, in zamenjane žarnice, ki so označene s "Property of C. E. Co." ali pa "Renewal Service", so proste.

Preskrbite svojim otrokom dovolj svetlobe pri izdelovanju njihovih šolskih nalog ob večerih. Naj nihče v družini ne napenja svojih oči radi slabe razsvetljave. Preglejte vse žarnice takoj in pokličite RANdolph 1200 in mi vam bomo poslali nove za izgorle.

COMMONWEALTH EDISON
COMPANY

THE PARADE STARTS IN DETROIT

With the end of the war it immediately became apparent that "free enterprise" would be just as incapable of supplying a good life for workers in peacetime as it was both incapable and unwilling to furnish the nation's war needs. Cancellation of war orders and dismissal of war workers immediately produced an unemployment situation, and the class conflict, held in check by the pressure of war and the controls of the Roosevelt administration, began to seethe once more.

It is the fact that, while the parade of contending factions is starting in Detroit, all over the nation there are smaller contingents of unemployed and dissatisfied workers who are ready to fall in line.

Truly, the "free enterprise" economy—which Roosevelt, with the cooperation of workers, tried so hard to preserve—is going to pot.

What will happen if a new army of unemployed is permitted to develop? Will the government again be used to take up the slack by acting as a handout and boon-doggling agency? Or will legislation be enacted to reduce the working hours of everybody to a point where all able and willing workers can be employed?

What will happen if wages are increased to meet the demands of the workers? Will the government subsidize private industry so that it can pay the wages and still compete with cheaper foreign products? What will happen if wage levels are not boosted? Can the government finance its huge foreign debt with a low national income?

As we ask the above questions we become conscious of two important circumstances.

One is that they are the same questions that were asked before the New Deal was launched to beguile working people and save capitalism from the uncontrolled greed of competing capitalists.

The other circumstance is that, no matter how the questions now pressing for answers may be met, the new way of life will be the way of government control and not the way of free enterprise.

Try as they may, the apologists for human exploitation and class privilege cannot much longer conceal the fact that America, no less than pre-war totalitarian nations, is heading toward a controlled and planned economy. The future—the immediate future!—is going to decide only how, by whom and to what ends government controls shall be administered.

If private profits are to be the purpose sponsored by government, then workers must be controlled in the service of owners.

If workers wish to have both plenty AND freedom, then they must organize to control industry for the production of abundance for use.

There is the alternative. It's democratic Socialism or the extension of a war economy far into the future.

A VERY PROMISING RACKET

Our native Fascists have plans for veterans and are busy setting out the bait. They count on doing a rushing business if and when mass unemployment builds up among veterans a mass resentment against society. Some of these plans were brought to the attention of the House Committee on Un-American Affairs in a letter signed by Edward J. McHale, executive secretary of the American Veterans' Committee. He wanted certain organizations looked into because of their sponsorship adn, in some cases, their stated aims. Here are a few:

The Servicemen's Reconstruction League, sponsor Joe McWilliams; The Nationalist Veterans of World War II, sponsor Gerald L. K. Smith;

The Protestant War Veterans, sponsor Edward J. Smythe; The American Order of Patriots, Houston, Texas, labeled for Gentiles only;

The St. Sebastian Brigade, sponsor Father Charles E. Coughlin; The Military Order of the Liberty Bell, anti-Negro, anti-foreign.

Mr. McHale suggests that "unless their true aims are exposed to public scrutiny, many service men may unwittingly fall prey at home to the same principles and forces they fought against abroad."—The Nation.

"Tedious Details"

Small investors should take a firmer grip on their pocketbooks. There is danger ahead! The National Industrial Conference Board asks the Securities and Exchange Commission to modify its regulations so officials and directors of corporations will not be compelled to give their stockholders the "tedious details" of the business in which the stockholders have invested their money.

That's a nice idea. It reminds us of the days before the S. E. C. was forced through Congress. The Insulls and the Hopsons were playing all over the lot. They didn't give their stockholders any "tedious details." They were too busy picking the stockholders' pockets.

That's what will happen again if the S. E. C. listens to the National Industrial Conference Board. By the way, the board is financed by many of the gentlemen who would profit from the policy it is advocating.—Labor.

New Cabinet Post Urged for Health And Welfare

Launching a sharp attack on neglect of the "underprivileged whose health and schooling would disgrace the Hottentots, let alone the United States," the Committee on Reorganization of Community Services is advocating the establishment of a new Cabinet post to increase the government's work in education, health and welfare.

The proposal was made by Mrs. Eugene Meyer, chairman of the committee, at a conference of social workers studying the community problems arising from the war. A detailed report on the proposal is now being prepared. The findings are based on observations in war industry centers, all over the country.

Mrs. Meyer declared that the suggested Federal department would help state and local agencies by dynamic leadership and financial aid and by setting standards "below which no American should be permitted to live." To make America "the strong, secure nation we need," she emphasized that social and economic progress must be linked together.

Describing the results of welfare investigations at Southern shipyard communities, Mrs. Meyer said workers were found who "were

almost completely worthless because of low health levels." The same conditions were seen in slum areas and in trailer settlements where migratory war workers lived.

The social fears and racial conflicts caused by such environment can be eliminated only by creating community stability, said Mrs. Meyer. Pointing to the dangers of these large sections of the population in the post-war period, she urged that all community agencies, both voluntary and governmental, reform themselves for maximum cooperation and service.

"Why not have a revolution from above?" she asked. "Why leave it to the fanatics?"

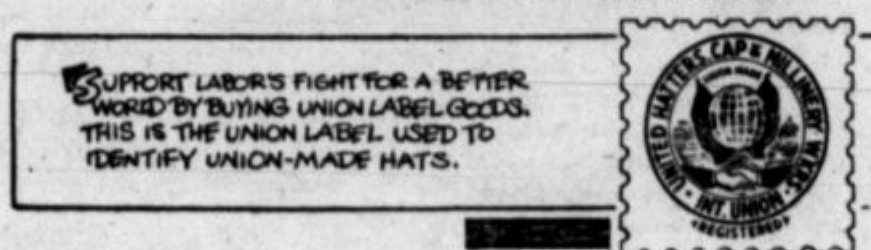
FARMS FOR "VETS"

It is estimated that 900,000 veterans of this war wish to operate farms of their own. Another half million would like to be part-time farmers.

Based on these estimates, the National Planning Association has recommended help for "more than a million" veterans along agricultural lines.

Soviet authorities estimate that Berlin's population has shrunk from a total of 4,332,000 in May, 1939, to approximately 2,784,000 at present. There were 1,035,000 men and 1,748,000 women in the city in August.

THE MARCH OF LABOR

The Enslaved Peoples Are Liberated

By JOSEPH DRASLER

(Formerly an Associate Editor of Proletarec)

ON THE MARCH WITH THE LIVING AND DEAD

(Continued)

A few days before our boat, the Citarnia, landed in Southampton, we were given lectures on English money and customs and all indications pointed to a few weeks stay in England. The first three days out of New York harbor we had beautiful sailing weather and I believe we all enjoyed it as much as was possible in views of our mission. A G. I. orchestra was organized and played for us afternoons and evenings. At night we found our way through the blacked-out ship to the upper deck where we sat around in the bright moonlight, talking late into the night. But the weather suddenly changed and the howling, cold winds caught up with us, and we soon were miserable with sea-sickness. The over-crowded, stuffy quarters became littered with bleary-eyed, sick men, who longed for solid ground. It was a happy day when we finally land after twelve rugged days and nights. Our convoy, consisted over a hundred ships and oil tankers, carrying all kinds of vehicles, planes and materials of war, and was escorted by a large number of destroyers and three plane carriers.

Our disappointment came the night we hit Southampton and the orders came for everyone to stay aboard and the paratroopers. We didn't get to see England; and the next morning we were transferred to a smaller English boat, which took us across the heavily mined channel. The weather calmed down upon our arrival, and we reloaded again into landing boats, losing no time getting ashore. We planted our feet on what seemed to be ground, but sank knee-deep into churned-up mud and sand, and slopped through the same stuff for a few hundred yards until we reached higher land. Vehicles of all kinds plying back and forth along the shore-line, moving hundreds of tons of all kinds of war material up to the front lines, made the shore a sea of mud.

With heavy duffle bags slung over our shoulders, we made our way up a steep hill rising off the beach. It was studded with blown-up German pill-boxes and shell-craters. I shall never forget the sad sight that was soon before us—the U. S. cemetery on Omaha Beach. The sight stabbed us like a knife, and our faces took a grim hue, as we passed. We paid dearly for that strip of land, and any high spirit left among the men now changed to sober thought—this was war. After trudging on a few more miles in a drizzling rain, we pitched tents among the now famous hedge-rows, out of which they were still picking up dead Germans. Everything was mud, mud, mud.

The roads, narrow cut-out paths scarcely wide enough for two jeeps to pass, was heavily trodden by countless number of troops on their way up to the front. The endless rains poured down upon the scene where we halted for our first day on the beach, and we stood in mud and water over our ankles. When the order came to pitch tents in this mud, we were dumbfounded, but one place was the same as another, and we stayed here for about a week, trying to keep dry with improvised gasoline stoves made out of ration cans. My buddy, a photographer from New York, got the bright idea of salvaging a battery, some wire, a bulb and reflector from a "duck" which had been knocked-out while landing troops on shore. There were about fifty of these aqua-ducks scattered on the beach with most of their gas tanks still partly filled, so we had enough gas to heat our tents and lanterns. If ever a place smelled of death, this Normandy country did. For some reason, perhaps dating back to a period in history when the French land was equally divided among the people, the land is all criss-crossed by hedge-rows with a deep trench along each row. This made it, in a way, suitable for a battle-field, and made the fighting terrible and costly. It was a series of changes from one machine-gun infested hedgerow to another. Some of these hedges were so over-run with briars and vines, it was impossible to locate the men who died in them.

The same Normandy countryside grows wild-looking apple trees that produce abundance of small green apples out of which the French make their cognac. The apples are heaped up in piles and allowed to ferment on the ground before taken to the distillery. Green cognac proved fatal to many a G. I. who drank it, not knowing that it was poisonous.

We were glad to leave this part of France, even though we were moving up closer to the actual fighting. We loaded on the "Red Ball Express" one rainy morning and within five days of traveling, mostly by night, we were on the front lines. The "Red Ball Express" was a fleet of two and a half ton trucks that moved most of the troops up while the railroads were sufficiently repaired to handle troop movements.

(To be continued.)

Her Ideal

A woman's ideal man is one clever enough to make money and foolish enough to spend it.

A revolution is as natural a growth as an oak. It comes out of the past.—Wendell Phillips.

IN THE WIND

From THE NATION

LAISSEZ FAIRE: Daddy Warbucks has suffered the slings and arrows of reduced fortune during the war. When asked by naive little Orphan Annie why "some papers and commentators" said horrid things about him, "Daddy answered, 'Oh, I guess it was fashionable to sneer at 'big incomes'... They fail to mention that most of those big incomes go to pay everybody's bills, and make the load lighter for everyone else! I believe that the more a man makes honestly, the more he helps this country and everybody in it.... What I think, we need is a lot more million-a-year men! Mighty little they can keep anyway...'

DEFINITION: The Texas public was further enlightened by this maxim which appeared in the Austin American on August 2: "Anti-discrimination means you can force somebody to give you a job if you're one of a minority, but otherwise you must take what is left."

V-W DAY: The Wall Street Journal is joyous over the surrender — of the workers. In its issue of August 23 front-page headlines read: 'Employers' Turn; Workers Accept End of Coast's War-Boom Employment Gracefully; Firms Revel in Luxury of Insisting on Competence; Youngsters Are Re-sentful.' The article goes on to say: "And except for the tantrums of a few youngsters who never had to hold a job under peace-time conditions, labor is taking its new status gracefully."

CHALLENGE: A note by Walter B. Pitkin in the recent book "Population Roads to Peace and War" says: "While the authors of this book were correcting the galley proofs, in March, 1945, General Charles de Gaulle appointed an eight-man commission to add 12,000,000 babies to the population of France within the next decade."

GREAT FOOD CHAIN IS FACING PROSECUTION

A. & P. Is a "Food-Selling Monopoly," According to Department of Justice's Complaint

DANVILLE, Ill. — "Conspiracy" to loot the housewife's market basket is charged by the Department of Justice in a Federal court suit here against the Great Atlantic & Pacific Company, the largest grocery chain.

The charges include price-fixing, use of the chains great power to obtain unfair discounts from producers, misuse of profits to operate some stores at a loss until competitors are driven from the neighborhood, and, in general, a "conspiracy to effect a food-selling monopoly."

SCIENTISTS EXPOSE VITAMIN FRAUD

Charges made here and there by outspoken physicians that the manufacture and distribution of vitamins has become a "racket" are confirmed by experiments conducted at Duke University.

At the request of army officials, university scientists fed 200 persons with vitamins daily for 30 days and reported that at the end of that period no "appreciable" change in their physical condition was found.

That should be a lesson to millions of Americans who have "fallen for" the ballyhoo of manufacturers. The production of vitamin pills has become Big Business — so big, indeed, that the Department of Justice is prosecuting a group of producers for monopolistic practices, including price fixing.

In some cases vitamins have definite value, physicians agree, but millions who are taking them in the mistaken notion that they increase energy and bodily well-being are simply throwing away money. All such claims are so much "hokey," according to Duke scientists, and now the Federal Trade Commission has another job — to drive the vitamin racketeers and their noisy and generally crooked propagandists from the air and off the printed pages.—Labor.

If you do what you should not, you must bear what you would not.—Ben Franklin.

'TWO TRUE!

A rich man is one who isn't afraid to ask the clerk to show him something cheaper.

"TOMMYROT" AND "SHAME"

The British have a habit, at public meetings, of expressing their reactions to a speaker's words by cries of "Hear, hear," if they approve his statements, or of "No" or "Shame" if they disagree or disapprove.

George Meany, AFL secretary-treasurer, was therefore left in no doubt as to the reactions of the delegates to the British Trades Union Congress, whom he recently addressed.

According to the Associated Press report, his unmeasured attacks on the CIO, the Soviet trade unions and the new world labor organization drew shouts of "Tommyrot" and "Shame" from the British unionists, in "the most tumultuous session."

British labor has had many opportunities during the war to learn about the magnificent war record and progressive character of the CIO. It has also maintained close relations with the unions of the USSR.

So when Meany exhibited his factional spite against the CIO and his profound ignorance of the Soviet trade union movement, with which the AFL leaders have blindly refused even to meet, the British unionists know he was talking "tommyrot."

They also considered it a crying shame that a leader of American labor should thus slander and try to disrupt the movement of uniting world labor in one strong organization, which promises so much for the welfare of all workers and for future world peace and democratic progress.—The CIO News.

WHAT MOSHER SAYS

Ira Mosher, small-time president of the National Manufacturers' Association, in recent testimony before a senatorial committee investigating the possibilities of "full employment" says the bill proposed wouldn't work at all.

Other "Moshers" said we couldn't produce 50,000 planes a year for war time, but we produced 90,000 when we got started.

"Moshers" of the past said such an ungodly gadget as the horseless carriage was unthinkable and unworkable, but automobiles are here today.

"Moshers" back in 1900 and 1901 said man couldn't fly like birds, but Orville and Wilbur Wright proved they were wrong.

For every thousand "Moshers" who said it can't be done, there's at least one man willing to prove it can be done—so he goes ahead and does it.

One of our armed service branches has the slogan that Mosher ought to study: "The difficult we do at once, the impossible takes a little longer."—The Progressive Miner.

DISGRACE IN INDO-CHINA

One of the most uninspiring aftermaths of World War II has been unfolding in French Indo-China. Natives of this colony, misruled and exploited by the French until the Japanese moved in with their brand of exploitation, are struggling against resumption of the white man's burden. You might think that the France, which has just swung left in domestic elections, and the Britain of the Labor government would try to handle the situation with democratic statesmanship and restraint. But what happens? French troops stage a coup d'etat, street fighting with Annamite nationalists rages, British empire troops intervene on the side of the French, and Japanese troops, now accepting British orders, patrol the streets of Saigon to "maintain order" against the helpless natives. What an object lesson to Asia about the white man's "fight for freedom."

Indo-China should not revert to France. It should be placed under United Nations trusteeship and prepared for independence.—The Chicago Sun.

Taft Voices Dangerous Doctrine

Ohio Senator Attempts to Persuade Americans That Communism Is Only Cure for Widespread Idleness

Senator Taft, in his debate with Senator O'Mahoney insisted that the "Full Employment" bill, which is receiving powerful, and we believe, intelligent support in and out of the labor movement, is really a first step toward Communism.

We wonder if the Senator wishes the workers of America to believe that they cannot hope for full employment unless they all turn "Red"?

Fortunately, that is not the case. During the war our democracy demonstrated what it could do in the way of production. We had "full employment" then. Why shouldn't we have it now? What is there about peace which necessarily condemns able and willing workers to near-starvation in a land of unexampled plenty?

We submit that when the senior senator from Ohio raised the Communist issue he was indulging in arrant nonsense.

Why can't we get away from all this "flapdoodle"? Why try to hang a nasty name on a good proposal?

Senator Taft says the bill, as it stands, doesn't create any jobs. We have said that 20 times. It is just a declaration of principle. It says, in substance, that Americans have a right to jobs, that free enterprise should be given the first chance to provide those jobs, but if, for any reason, free enterprise can't turn the trick, then Uncle Sam is going to step in.

When that time comes, if it ever does come, it will be up to Congress and the President to provide the money and to blueprint the enterprises which the government will undertake. We don't think either Congress or the Executive would renege on that sort of a pledge.

We believe certain reactionary interests share that confidence, and that that is one reason why they are opposed to the "Full Employment" bill.—Labor, Washington, D. C.

FEW LAWYERS

There is at least one stupendous difference between the American Congress and the new British House of Commons. Both branches of Congress are dominated overwhelmingly by lawyers. The same is true of practically every state legislature.

In the Labor Party majority in the new House of Commons all classes are represented, but members of trade unions predominate.

Trade unionists, 124; writers and journalists, 48; municipal government workers, 45; lawyers, 41; business men, 41; school masters, 34; doctors and dentists, 12; leaders of the great cooperative societies, 12; university teachers, 10; farmers, 4; civil service, 3; Free Church ministers, 3; regular army officers, 3; regular navy officers, 1; regular air officer, 1; peers, 2; policeman, 1; miscellaneous professions, 5.

There would be more farmers if the soil in Britain were owned more extensively by the men who till it. Nevertheless, the Labor set-up is a remarkable cross-section of British life.

BRIGHT IDEA!

James W. Gerard, Wall Street lawyer, who was our ambassador to Germany at the beginning of the first World War, has a "bright idea."

In a magazine article, he suggests that the Allies create "a peaceful and prosperous Germany" by turning it into a monarchy and placing one of the grandsons of Kaiser Wilhelm on the throne.

Perhaps some American will recall that we fought the first World War in order to chase Kaiser Wilhelm from the throne. Now, if Mr. Gerard has his way, we will start all over again by making the Hohenzollerns autocrats once more.

Purchase not friends by gifts; when you cease to give such will cease to love.—Fuller.

It is but a poor eloquence which only shows that the orator can talk.—Sir Joshua Reynolds.

The greatest man is he who chooses the right with invincible resolution.—Channing.